

Naročnina

za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENEČ

Cene inseratov:

Enostopna petletna vrsta
mali oglasi po Din 1:50 in
Din 2:—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2:50,
veliki po Din 3:— in 4:—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.
Izaja vsak dan izvzemši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnštva 528.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Žerjav in Slovenstvo.

V starih in novih učnih knjigah stoji zapisano, da stanujejo na balkanskem polotoku Grki, Bolgari, Srbi in Arnavti. V nekaterih drugih knjigah pa prištevajo učnjaki k balkanskemu polotoku tudi ozemlje južno od Save in Drave in tam beremo, da prebivajo na balkanskem polotoku Grki, Arnavti, Bolgari, Srbi, Hrvatje in Slovenci. Nekje na meji med Srbi in Arnavti pa prebiva tudi peščica rumunskih «kucovlahov». So pa tudi knjiže, v katerih beremo, da prebivajo poleg naštetih ljudi na Balkanu tudi Macedonci.

Vse to stoji zapisano oziroma tiskano v knjigah, ki so jih napisali priznani učnjaki.

V zgodovinskih knjigah zopet stoji tiskano, da so imeli med naštetimi narodi Grki, Bolgari, Srbi in Hrvatje nekdaš svojo državo. Slovenci smo uživali svojo državno svobodo le kratek trenotek. Oni drugi so jo pa uživali dalje časa. Tako dolgo, dokler niso prišli pod turško gospodstvo. Turško gospodstvo nad Balkanom je trajalo povprečno do druge polovice 19. stoletja.

S pomočjo Rusije so se v drugi polovici 19. stoletja slovanski narodi na Balkanu osvobodili turškega gospodstva. Grkom se je to posrečilo že prej. Od takrat dalje imamo na Balkanu svobodno bolgarsko in svobodno srbsko državo. Hrvatje in Slovenci pa smo ostali pod avstrijsko vlado do leta 1918.

Tako beremo v knjigah, ki vpisujejo politična zgodovina Balkana.

So pa na svetu tudi učnjaki, ki jih politična zgodovina in večne vojske manj zanimajo, bolj pa jih zanimajo jezikovne razmere. Ti učnjaki so ugotovili, da žive poleg Grkov, Arnavtov in Rumunov na Balkanu samo slovanski narodi. Da so ti narodi slovanski, dokazuje po mnenju teh učnjakov jezik teh narodov. Ti slovanski narodi na Balkanu so Bolgari, Srbi, Hrvatje in Slovenci. Ker pa žive slovanski narodi tudi na severovzhodu Evrope — Rusi, Poljaki in Čehi, da manjših ne omenjamo — so krstili učnjaki Srbe, Hrvate Slovence in Bolgare z nazivom «južnih Slovanov», da jih ločijo od «severnih Slovanov». Tako so pa učnjaki krstili «južne Slované» zato, da jim ni bilo treba vedno govoriti o «Srbih, Bolgarih, Hrvatih in Slovencih», ampak da so imeli na razpolago krajši izraz. — Učnjaki so namreč včasih silno redkobesedni ljudje, ki ne naštevajo radi vedno detajlov, ampak si ustvarjajo zaradi «ekonomije mišljenja» generalne izraze. Oni na primer ne govorijo o opicah, o mačkah, o kitih itd., ampak govorijo enostavno o «sesavcih», če hočejo govoriti o vseh skupaj, da jih razločujejo od «ptičev».

Vse te stvari so ugotovili mirni, objektivni in nepristranski učnjaki, katerim se še sanjalo ni, da bo kdaj nastopil med nami nelič advokat Žerjav, ki bo trdil, da vse to ni res.

Evropski učnjaki pa niso ugotovili svojih trditve samo na podlagi jezikovnih študij, ampak so tudi videli lastno zavest prej imenovanih južnih narodov, da so ti narodi — narodi. Narodi, ki žive vsak zase svoje posebno življenje, kakor ga jim narekujejo različna podnebja, različna oblika ozemlja, na katerem stanujejo, različna tradicija in različen zgodovinski razvoj.

Vsi ti učnjaki, ki so študirali balkanske narode, pa so tudi ugotovili, da so južni slovanski narodi med seboj bratski narodi, nikdar pa ni prišlo nikomur na um, da bi trdili, da so južni slovanski narodi «eno, t. j. en sam narod. Kakor so tudi trdili učnjaki, da so vsi slovanski narodi «bratje» po jeziku in krvi, nikdar pa niso trdili, da so severni Slovani in južni Slovani «eno». Še manj seveda so trdili, da so Slovani in Germani «eno», čeprav so tudi «bratje» po jeziku in po krvi, ker so Avstrijci.

Prišlo pa je leto 1918, ki je prineslo s seboj razpad Avstrije in omogočilo združenje treh južnih slovanskih narodov v eno državno skupnost. To usodno leto pa je rodilo tudi nauk, da smo južni slovanski narodi en sam narod.

V trditvi, ki je prišla do svoje polne veljave leta 1918., da smo namreč južni slovanski narodi en sam narod, pa tičita dve stvari, ki jih je treba strogo ločiti.

Politično združenje vseh južnih slovanskih narodov — za enkrat žalibog šele treh narodov — v eno državno skupnost je bilo političen akt, ki ga je rodila svetovna vojna in mirovne pogodbe. Politično združiti pa se ne da v eno državo le «bratskih» narodov, ampak tudi lepo število tujerodnih in med seboj tujekrvnih narodov. V eni državi združeni različni narodi tvorijo torej čisto lahko en sam «politični» narod, ki pa ni «narod» v navadnem pomenu besede, ampak znači celokupno prebivalstvo te ali one države (Staatsvolk).

Narod kot tak, narod, ki ga označuje jezik in kri, pa ostane tudi med istočravnimi «bratskimi», nazori tudi v eno državo združenimi narodi še vedno svoj poseben narod. V Švici n. pr. tvorijo Italijani, Nemci in Francozi en skupen «državni narod» ali «politični narod», kljub temu pa so švicarski Nemci — Nemci, Italijani — Italijani in Francozi — Francozi.

Preidimo sedaj na druge točke, na «jugoslovanski» narod. Ko se je bližal razpad Avstrije, je vsa «jugoslovanska», t. j. slovenska, hrvatska in srbska javnost želela, da se ti trije narodi ujedinijo politično, t. j. da se združijo v eni skupni državi. Osnovne elemente te države pa naj tvorijo Srbi, Slovenci in Hrvatje, ker iz teh nova država tudi obstoji. Naša nova država ne obstoji iz nekih meglenih «Jugoslovanov», ki jih nikjer ni, ampak iz Slovencev, ki so tukaj, iz Hrvatov, ki so tukaj in iz Srbov, ki so tukaj. To so tisti elementi in to so tisti stebri, na katerih stoji «Jugoslavija». Ravno v priznanju teh elementov obstoji naše jugoslovanstvo, ne pa v njihovi negaciji. Če na svetu ne bi bilo opic in ne mačk in ne goved in ne kamel, bi tudi «sesavec» ne bilo! To je tako jasna resnica, da jo mora razumeti celo Žerjav.

Kdor to razume, bo tudi razumel, da smo ravno mi, ki afirmiramo in priznavamo Slovenstvo, ki priznavamo Hrvatstvo in ki priznavamo Srbstvo, eminentno državotvorni element, ker mi priznavamo ravno elemente nove države, nikakor pa niso «državotvorni» tisti, ki teh elementov ne priznavajo! Kjer ni Srbov, Hrvatov in tam tudi ni in biti ne more «jugoslovanske» države.

Vsega tega pa ne prizna veliki Slovenec Žerjav. On pravi, da je samo «Jugoslovan» in dolži vse druge, ki ne brbljajo za njim, da so «separatisti». Mož namreč ne vé, da je ravno on največji narodni separatist, če povdarja samo svoje «jugoslovanstvo». Zakaj ne trdi, da je Vsoslovan? Zakaj ne gre še dalje in ne trdi, da je Azijec...? In zakaj ne gre še dalje in ne trdi, da je on človek? In še dalje: Zakaj ne trdi, da je on «žival»?

Do takih absurdnosti je pripeljala njega in «tisoče» njegovih političnih somišljenikov zgolj slepa politična strast in njegova nenasitna vladateljnost. On vé, da on kot Slovenec v Sloveniji ne pomeni nič. Kot Slovenec v Sloveniji je politična ničla. Kot Slovenec v Sloveniji je on samo priprost advokat in nič drugega. Advokat, kot na stotine drugih, spreten in znan ali pa nepoznan in pozabljen. Ravno tako dobro tudi vé, da žive v Belgradu gospodje, ki izborna poznajo nekdanjo madžarsko politično teorijo o «ogrskem državnem narodu» in o «nacionalitetah» ali kakor se po jugoslovansko reče, o «plemenih». Ti gospodje — vodi jih g. Pribičević — bi silno radi videli «en sam narod» na Balkanu, sebe pa za gospode nad tem «edinstvenim narodom». In Žerjav vé, da so ti gospodje vedno pripravljeni z bogatimi sredstvi podpreti in z vsemi častmi odlikovati one, ki bi jim pomagali razbiti tri osnovne stebre skupne države južnih slovanskih narodov in ki bi jim pomagali ustvariti neki «jugoslovanski» državni narod, nad katerim bi oni sami gospodovali in ga mozgali do kosti!

V to nesrečno službo se je vdinjal Žerjav v svoji vladateljnosti in danes on vpije:

«Kdor podpira in zagovarja Slovenstvo, je protidržaven element!» Gospod doktor, ali je to res ali ne?

In zopet pravi: «Slovenci smejo še pisati slovensko, ne smejo pa poudarjati, da živi slovenski narod, kajti to je protidržavno.»

Gospod doktor, ali je to res ali ni? In dalje pravi: «Slovensko univerze ne moremo podpirati!» Gospod doktor, ali je tako ali ni?

Slovensko javnost pa vprašamo: Ali

je človek, ki tako govori, še Slovenec? In če ni več Slovenec, ali more biti Jugoslovčan ali pa Slovan ali Avstrijec?

Ne more biti! Otto Weininger je zapisal: Der Jude aber ist frech oder kräckerisch!

Zato pa odmeva danes po vsi Sloveniji en sam glas:

Žerjav je doigral — Žerjav naj gre!

Jovanović bodoči predsednik vlade.

KOALICIJSKA VLADA IZ RADIKALOV IN ENO STRANKO OPOZICIJSKEGA BLOKA NA VIDIKU. — PAŠIČ MORA DANES PODATI TUDI PISMENO OSTAVKO. — KONFERENCA DR. KOROŠCA Z JOVANOVIČEM. — NOVA VLADA BO SESTAVLJENA NAJKASNEJE V PONDELJEK.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Že včeraj smo označili Ljubo Jovanovića kot bodočega predsednika vlade. Danes je naša trditev postala dejstvo, dasiravno Jovanović za javnost še ni dobil mandata za sestavo vlade. Od 5. do pol 7. ure zvečer je bil Jovanović na dvoru, kjer je dobil podrobna navodila o korakih, ki naj jih podvzame, da se položaj razčisti in čimprej sestavi nova vlada, ki mora biti poslovna. Nasloniti se mora na večino v parlamentu. Formalnega naročila g. Jovanović še ni dobil, ker g. Pašić še ni predložil pismene ostavke svojega kabineta. Vsled poskusa, da se nastala ostavka zakrije z raznimi intrigami, se zahteva od g. Pašića, da mora najdalje do jutri opoldne izročiti tudi pismeno ostavko svojega kabineta. Dasiravno je to nepotrebno, se je vendar postavila ta zahteva, da se vse nastale intrige prepreči in da se točno vidi, zakaj je ostavka potrebna, kaj zahteva bivša Pašić-Pribičevićeva vlada in zakaj je bila ostavka sprejeta.

Ko bo izročena tudi pismena ostavka, bo vladar ponudil mandat Ljubi Jovanoviću. Sicer se v nekih krogih širi verzija, da bi se mandat poveril Miši Trifunoviću, vendar ne bi bila ta vlada nič drugačna kot kabinet g. Jovanovića, ki bi sam vstopil v vlado in sprejel zanj to odgovornost. Zato je najbolj verjetno, da bo Jovanović sam sestavil vlado, ki bo tudi v radikalni stranki simpatično pozdravljena. Večina radikalnih poslancev, ki so bili včeraj še proti Jovanoviću, so se mu danes javno priključili. Oni pa, ki so še vedno proti, a teh je le še malo, so podali izjavo, da se bodo pokorili vladarjevi volji.

Ko bo dobil jutri Jovanović mandat, bo stopil v stik z opozicionalnim blokom, da vsaj en del bloka vstopi v vlado, vse blokove stranke pa bodo vlado podpirale. Smatra se, da bo nova vlada sestavljena najkasneje v ponedeljek.

Belgrad, 18. jul. (Izv.) Vprašanje kooperacije opozicionalnega bloka z Ljubo Jovanovićem še ni razčiščeno. Da bi se tudi ta zadeva razčistila, je imel načelnik Jugoslov. kluba dr. Korošec danes konferenco z Jovanovićem in Trifunovićem, ki je trajala eno uro. Vršila se je ko po Jovanovićeve avdijenca na dvoru v predsedstvu narodne skupščine. Dr. Korošec je o njenem rezultatu poročal na seji načelnikov opozicionalnega bloka. Ta seja se bo jutri nadaljevala. Izvemo, da je Korošec na tej seji predložil konkretne pogoje glede vprašanja kooperacije. Smatra se, da ne bo vstopil v vlado ves blok, ampak samo ena ali dve stranki. Najverjetnejše je pa, da bo prihodnja vlada koalicijska med eno radikali in eno stranko opozicionalnega bloka, ki bo v to delegirana. Verjetno je, da bo to Jugoslovanski klub.

AVDIJENCE PRI KRALJU.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Danes dopoldne je bil med pol 11 in pol 12 uro g. Davidović v avdijenca. O njej je izjavil sledeče: «Razgovarjal sem se s kraljem o položaju in sem mu povedal moje mišljenje, da ni potreba iti na volitve ampak, da je treba delati. Taka vlada pa je mogoča, ker je parlament za delo zmožen.» Davidović je tudi izjavil, da je dobil vtis, da ne bo prišlo do volitev.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) V ranih jutranjih urah je dobil dr. Korošec povabilo za avdienco na dvoru. Avdienca je bila določena za pol 12. uro. Trajala je do pol 1. ure.

Pred dvorom je pričakovala dr. Korošca velika množica časnika, ki je pripisovala tej avdijenca veliko važnost. Vendar ni hotel dr. Korošec dati nikakih informacij. Za nji mje bil sprejet v avdijenca gosp. Spaho.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Popoldne je bil poklican na dvor g. Jovanović, ki je ostal pri kralju od 5 do pol 7. Nato se je podal v predsedstvo narodne skupščine in prosil Korošca in Trifunovića, naj ga obiščeta. O tej konferenci poročamo na drugem mestu. Opazilo se je tudi, da ni g. Jovanović niti pred avdienco niti po njej obiskal Pašića.

SEJA OPOZICIJSKEGA BLOKA.

Belgrad, 18. jul. (Izv.) Danes zjutraj sta prispela v Belgrad gg. Spaho in podpredsednik HRSS Kovačević. Takoj po prihodu se je vršila seja, ki sta ji prisostvovala tudi dr. Korošec in Davidović. Opozicijski blok je tu preciziral svoje stališče; govorilo se je tudi o intrigah in denunciacijah proti opoziciji, predvsem proti HRSS. Vsi ukrepi opozicije radi skupnega nastopa so bili soglasno sprejeti.

SAMOSTALNI DEMOKRATJE PREZRTI.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Z avdijenca dr. Korošca, Spaha in Davidovića je vladar zaključil posvetovanja, ne da bi pozval k sebi predstavnike samostojnih demokratov, ki so vsi zbrani v Belgradu. Dejstvo, da ni bila Pribičevićeva skupina konzultirana, je značilno za položaj in dokazuje, da prevladuje mišljenje, da je ta skupina glavna zapreka za normalni razvoj javnega življenja in se zato ne sme jemati vpoštev pri nobeni parlamentarni kombinaciji. Zaslužena usoda je doletela Žerjavo in Pribičevića in vse, ki so z njima skupaj delali in se udingali tem politikom ne glede na to, da so s svojim postopanjem ustvarjali položaj, ki je ogrožal glavne temelje pravne države. Žerjav, ki se je takoj, ko se je videlo, da bo vlada demisionirala, podal v Belgrad, ni imel uspeha. Na vse prošnje za avdienco je dobil negativen odgovor in ni mogel nadaljevati svojega denuncijantskega delovanja. Čeprav so ti ljudje v sedanjem položaju vredni usmišljenja in obžalovanja, vendar morajo pričakovati le zasluženo plačilo. Narod je oster, a pravičen sodnik!

»KOMUNISTIČNA ZAROTA« RAZKRINKANA KOT PODLA INTRIGA.

Belgrad, 18. julija. (Izv.) Položaj je danes jasan. Vse intrige proti HRSS, vsi falzificirani dokumenti o zarotah in dokazi o protidržavnosti so danes razkrinkani kod podla sredstva za doseg oblasti. Tako se politika ne sme voditi. Kdor se poslužuje takih sredstev, dela v škodo državi in ljudstvu, ki hoče red in mir ter gospodarsko blagostanje. To pa se ne ustvarja s korupcijskimi aferami in ljudje te vrste so doigrali svojo vlogo. Stojimo pred novim položajem in novim vodstvom v državi, ki bo znalo popraviti krivice, ki so jih povzročili ljudje, ki bodo pa za vsa dejanja poklicani na odgovornost. Balkanski način, s katerim se je skušal včeraj izigrati najvišji faktor, je izval ogorčenje in ni dvoma, da sta hotela Pašić in Pribičević z njim zakriti svoj poraz in skušala vzpostaviti vsaj sedanje stanje, da bi mogla nadaljevati z dosedanjim politiko do 20. oktobra. Ta intriga jima ni uspela in ta neuspeh je zadnji Pašičev neuspeh, da o Pribičeviću sploh ne govorimo, ker je izključen iz vsake kombinacije.

Londonska konferenca.

London, 18. julija. (Izv. Odsek konference za sankcije je danes pretresal francoski predlog o sankcijah proti Nemčiji, če bi Nemčija ne izpolnjevala določb Dawesovega načrta. Angleži bodo predložili drug načrt za sankcije. — Tretji odsek (za prenos industrijskih vrednot) je danes končal svoje delo in predložil poročilo plenumu konference. — Drugi odsek je razpravljal o načinu kako in kdaj naj se izprazni Poruhrje.

POGOJI AMERIŠKEGA POSOJILA ZA NEMČIJO.

Pariz, 18. julija. (Izv.) Ameriški opazovalec Young je izjavil poročevalcu »Matina«, da bi ameriški hranilci podpisovali 800 milijonsko posojilo za Nemčijo le v slučaju, če bi vedeli, da se za plačilo dolga določenih anuitet ne bi polastila nobena tuja država v svoje svrhe.

Položaj v Italiji.

Rim, 18. julija. Zadnje dni se je bilo težišče položaja pomaknilo v pravcu mogočega razkola v vladni koaliciji. Liberalci Salandrove smeri se v koaliciji ne počutijo dobro, odkar so opazili, da je Mussolini, ki je bil v viharju povodom Matteottijevega umora vsaj navidezno energično in resno obrnil državno ladjo v pravcu normalizacije, roka na krmilu omahnila. Ničesar od tega se ni zgodilo, kar so liberalci pričakovali in kar sta Mussolini in Federzoni slovesno obljubila. Namesto da bi vlada udarila po ekstremnih fašističnih elementih, zbranih zlasti v miliciji, ki so dovedli notranje razmere do anarhije in osramotili Italijo pred celim svetom, je udarila še sama po svobodi, ki je še ostala po zapretju parlamenta ter izdala znani odlok proti tisku. To je sodu izbilo dno. Sicer so za ta odlok glasovali tudi liberalni ministri, toda ta žrtve na lastnih načelih je liberalce vendar tako v živo zapeljal, da so se začeli upirati nadaljnjemu izkoriščanju v fašistovski svrhe. To je namreč danes že povsem jasno, da Mussolini s svojo vlado ne služi državi kot taki in splošni blaginji, ampak da zasleduje cilje fašizma: ohranitev fašistovske diktature za nedogleden čas. Glavno glasilo liberalcev »Giornale d'Italia« je otvorilo odkrit odpor proti tej nakani fašizma in naravnost grozilo z izstopom iz koalicije. Fašistovski »Popolo d'Italia« je odgovoril na znani fašistovski način in vse je kazalo, da pride do razcepa in da preidejo liberalci v vrste opozicije. To bi fašistom ipak ne bilo ljubo, ker jim liberalci kot kulisa zelo dobro služijo. Zato so strašili liberalce s »subverzivnimi elementi«, ki da zopet dvigajo glavo in katere da bi njihov odhod v opozicijo le še ojačil. Z obema rokama so pa fašisti pograbili izjavo, ki jo je podal na sestanku strankinih pokrajinskih tajnikov dne 16. t. m. politični tajnik ljudske stranke posl. Degasperij. V tej izjavi se je Degasperij dosti jasno izrekel za tesnejše sodelovanje z zmernimi socialisti. To izjavo so fašisti prevrgli in napoved socialistično-popolarskega bloka, ki naj za Mussolinijem prevzame vlado. Zdi se, da so s tem strašilom vsaj za prvi hip dosegli nekaj učinka na liberalce. Ob enem fašisti po stari navadi vlačijo zopet v boj proti popolarom tudi vatican in opozarjajo, da »Osservatore Romano« le čisto kratko poroča o popolarskem zborovanju

ter zamlčuje zlasti oni del Degasperijevega govora, kjer se peča z vprašanjem sodelovanja s socialisti. Popolari zavračajo trditve, da jim gre za prevzetje vlade v zvezi s socialisti kot zlohotno podtikanje. Tudi je vodstvo stranke, ki je zborovalo 17. t. m., Degasperijeve izjave o kolaboraciji nekoliko omejilo. Zaenkrat je položaj v toliko motnejši, ker ni razvidno, kaj store liberalci.

IZJAVE POLITIČNEGA TAJNIKA POPOLARSKE STRANKE DEGASPERIJA.

Rim, 18. julija. V torek popoldne so se zbrali v Rimu na posvetovanje pokrajinski tajniki ljudske stranke. Navzočih je bilo tudi mnogo poslancev, par senatorjev ter člani narodnega sveta. O političnem položaju je poročal strankin politični tajnik posl. Degasperij. Rekel je, da po rimskem zločinu stranka ni smela ne mogla drugače, nego da vstopi v isto vrsto z ostalimi manjšinami. Matteotti je padel kot žrtev parlamentarne tribune, s katere je dvignil neustrašno svoj glas proti nasilju, ki se je izvršil ob zadnjih volitvah na škodo vseh manjšin; nastala je nujna dolžnost, da se napro vse sile, da se deželi zopet vrnejo najelementarnejši pogoji svobodnega državlanskega življenja. Zlohotni kritiki so začeli strašiti boječe duhove, da je na vidiku popolarsko-socialistična kolaboracija in da so v nevarnosti strankina načela. Dejstvo pa je, da se stranka bolj nego kdaj prej zvesto drži načel krščanske demokracije in trdno veruje v njih končno zmago. Prizadevanje fašistov in klero-fašistov, da izključijo iz narodnega političnega življenja vse socialistične skupine brez razlike, ni v interesu dežele, marveč izvira iz egoizma gospodujoče stranke, ki črpa svojo moč iz anti-socialistične reakcije in iz razrednih skrbi njenih finančnikov. Danes nihče ne more tajiti, da je sodelovanje s fašizmom v svrhu normalizacije doživelo popoln polom, kar je ljudska stranka predvidevala že na svojem zboru 1923. v Turinu. Vsa prizadevanja sodelavcev in podpornikov se neizprosno razbijajo ob tem enim dejstvu: da obstoja partija, ki se je z oboroženo roko polastila oblasti in ki jo z oboroženo roko brani; da obstoja volja; ki menja uporablja orožje stranke, da obvladuje državo in moč države, da ohrani diktaturo. Spriču tega sistema nalaga popolarom moralna vest, da zavzamejo nasproti njemu bojno stališče. Govoril se o ponovnem dvigavanju subverzivnih elementov. To je pretveza. Res pa je, da se širi odpor proti fašizmu in če se razmere ne izpremenijo, bo nekega dne dežela stala pred kruto dilemo: Ali naj prenaša oboroženo partijo skrajne desnice ali pa naj se postavi po robu oborožena reakcija skrajne leve. Srečnejša rešitev bi bila le tedaj, ako v deželi vstane in prevlada močna sredotočna volja, ki se bo mogla izogniti ekstremističnim težnjam. Končno je Degasperij izjavil, da bo stranka iz vseh svojih moči podpirala prizadevanje, ki ga izvaja parlamentarna skupina skupaj z ostalo opozicijo.

V popoldanski seji so govorniki naglašali, naj stranka v parlamentu ostane v enotni fronti opozicijskih skupin, v deželi — posebno pri bodočih občinskih volitvah — pa naj se kolaboracija omeji na zmerne, zakonite skupine.

V sredo popoldne se je sešlo strankino vodstvo, ki je pretresalo sklepe z

zborovanja prejšnjega dne. Izreklo se je v tem zmislu, da morajo strankini krajevni organi glede odnošajev z opozicijskimi strankami vedno strogo paziti na avtonomijo lastne stranke in njena načela. Kar se tiče splošnega splošnega stališča stranke, opozarja vodstvo na sklepe kongresa, glasom katerih se morajo morebitni sporazumi vedno pridržati strankinemu vodstvu.

ZAPRISEGA MILICE ZNOVA ODGOĐENA.

Rim, 18. julija. Poluradno poročilo naznanja, da je zaprisega fašistovske milice, ki je bila napovedana za 20. t. m., odgođena na 20. septembra ali 28. oktobra. Vzrok odgođitvi so baje tehnične težkoče s prevledbo miličnih častnikov, ki po večini zavzemajo višje čine, nego bi jim šli v redni vojski.

Ferrero o položaju v Italiji.

Znani veliki zgodovinar Guglielmo Ferrero je te dni v obširni razpravi obdelal sedanji politični položaj v Italiji ter povzel svoje misli v naslednji končni sodbi:

«Država še ni bila nikdar tako bolna kakor danes. Kajti vsem zlom, ki so jo obiskali do leta 1922. se je pridružilo še to: Zakonitost izpodbija ravno oni organ, ki bi moral vzdrževati ves socialni red. Nemogoče je, da bi ta položaj dolgo trajal; ali se mora dati deželi parlament, katerega bo smatral narod kot zakoniti izraz svoje volje in ki bo sposoben, da vlada — ali pa se z orjaškimi koraki bližamo popolnemu državnemu udarcu — odpravi parlamenta in svobode — iz katerega izide prej ali slej resna revolucija.»

IZ HRSS.

Zagreb, 18. julija. (Izv.) Danes je izšla posebna izdaja »Slobodnega doma«, ki prinaša tri poročila od Stjepana Radića. Radić poroča o pristupu HRSS v kmet-sko internacionalo in o svojem odhodu iz Moskve. Navaja pogoje, pod katerimi je HRSS vstopila v kmet-sko internacionalo, v katero je bila sprejeta na seji dne 1. julija. Dalje poroča Radić, da sovjetska vlada intervenira pri avstrijski vladi radi njegovega povratka na Dunaj in da bo on ostal v Moskvi toliko časa, dokler ne bo rešeno to vprašanje. Radićeva zadnja pisma so datirana od 9. ozir. 11. julija. Politika je nekaj stavkov v posebni izdaji »Slobodnega doma« zaplenila.

BRAZILSKA VSTAJA.

Pariz, 18. julija. (Izv.) Brazilski poslanik poroča, da so brazilske čete zasedle en del mesta Sao Paulo.

Beleške.

Državi nevarne elemente zapira te dni oblast po celi deželi zaradi njihovega državi nevarnega političnega, ozir. socialnega mišljenja. Niso se pa še aretirali elementi, ki so zagrešili čisto konkretna zločinska dejanja proti državljanstvu in socialnemu miru in redu: povzročitelji trboveljskega poboja, morilci Fakina, požigalci domov in uničevalci pohištva, mučitelji Juvana, provokaterji na Aleksandrovi cesti, motilci javnega prometa itd. itd. Ni se aretirali Žerjav, ki je oče dejanskega protidržavnega in antisocialnega terorja v Sloveniji.

Aranžirani poboji. Kakor je bil aranžiran pobj v Trbovljah, tako je bil aranžiran krvavi dogodek na Aleksandrovi cesti. Nekdo ga je rabil in si ga ga je naročil. Komaj je počil prvi strel, že so sedeli v ječi — komunisti, čeprav je dokazano, da niti en sam udeleženec pri tej aferi ni bil komunist! Iz te okolnosti je jasno kot beli dan, da je bil napad pripravljen in da je bil na komuniste pripravljen ob enem s tudi že pripravljenim izgovorom, da so »začeli komunisti«. — Pa je nesreča hotela, da so Žerjavovi lajbgardisti naleteli na — socialistične skaute, ki je organizacija debelega Žerjavovega prijatelja dr. Koruna! Žerjavov cekin, pa ne pomaga nič. Ljudje pa sedaj lahko vidijo, kaj je na celi »zarotik«. Nismo napisali teh vrstic v obrambo komunistov, ampak v obrambo pravice in užaljenega našega pravnega čuta. Če so ali če bodo komunisti res zagrešili kakšen zločin, dobro — zadeni jih roka postave! Če pa ne, jih je treba pustiti v miru kot vsakega drugega državljanja, ki uživa zajamčeno svobodo mišljenja. — Z bajkami, kakor si jih izmišlja in jih silno nespretno aranžira Žerjav, pa slovenskega ljudstva ne bo nihče prekanil. Tudi naj-lepsi žid ne.

Neumna renimiranje. Te dni je nekaj Orjuncv izstopilo iz katoliške cerkve, kar kričavo oznanjajo po časopisu, kakor da bi katoliška cerkev s tem trpela kakšno škodo. Prvič je vsak, kdor zapusti svojo rodno vero, figo vreden. Drugič je vsak, kdor pripada taki organizaciji kakor je Orjuna, že samo s tem postal nevreden katoliške vere in cerkve. V srednjem veku je cerkev posamezne ljudi in družbe, katere so netile medsebojno državljansko vojsko, ogrožale življenje in imetje bližnjega ter motile javni mir in red v državi, sama izobčevala, kraje pa, kjer so taki ljudje in tolpe divjale, kaznovala z interdiktom. Čisto dosledno je, če taki ljudje izstopijo iz cerkve, ker ljudska ne spada med pšenico.

Odredbe Svetozarja Pribičevića. Prosvetni minister Svetozar Pribičević je izdal odredbo za vse šole kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki omejuje učencem oziroma dijakom osnovnih in srednjih šol udeležbo pri nekaterih organizacijah. Učencem in dijakom ni dovoljen vstopiti niti v »Srnao«, niti v »Hanao«, niti v »Orjunok«. Vstop je tudi prepovedan v telovadno društvo »Hrvatski Sokol« in v telovadno društvo »Orel«. Dijakstvu osnovnih in srednjih šol je dovoljen vstop v društva, ki so včlanjena v »Jugoslovenskem Sokolskem Savezu«. — Dočim Pribičević dijakom članstvo pri Orjuni prepoveduje, pa ga dovoljuje učiteljem! Ti smejo, oziroma celo morajo biti pri Orjuni, če hočejo dobiti, oziroma obdržati službo. Res vzorno prosvetno ministrstvo in še bolj vzoren prosvetni minister.

Vprašanje na g. pravosodnega ministra:

1. Ali je res, da zločinski iz Zagreba izgnani tip Grubešić, intimen prijatelj dr. Žerjava, ni bil aretiran zaradi svojih provokacij in napada na člane social-demokratskega skavta pred pošto v Ljubljani, marveč samo zaradi nekega drugega »incidenta« v Mostah?

2. Ali je res, da je sodni svetnik gosp. Gradnik, ki je 15. t. m. vodil sodnijsko komisijo ob vogalu Magdičeve trgovine v

IV. Sarabon:

Dežele bodočnosti.

Te dni sem prebral knjigo Vilhjalmur-ja Stefana-sona: »Dežele bodočnosti«, s podnasl.: »Pet let potovanja na krajnem severu«. Spomnil sem se sodbe dr. G. Harterja o tem delu in sem moral soglašati z njo. Pravi: »Čut, s katerim sem odložil drugo knjigo Stefana-sonovega pripovedovanja, je bil tale: Če me je kdaj kakšen pameten človek, ki ni prisegel na oficijelno knjižno in učenjaško modrost, rešil nabranih predsodkov in mi povedal nekaj novega, zanimivega in za bodočnost človeštva tudi važnega, je bil to Vilhjalmur Stefansson.« Pripoveduje nam o potovanju s sanmi po morskem ledu ali pa ob otokih, ki so nam bili znani že leta 1913 ali pa ki jih je on odkril, raztezajočih se severno od Kanade globoko noter v polarne pokrajine.

Rekli smo: nekaj novega, zanimivega. Pa bodo rekli bravei in brave: Saj smo že dosti brali o ekpedicijah v polarne pokrajine, severni tečaj je pa tudi že odkrit, kaj je pa treba tam še raziskovati? Ves svet tam gori je itak pokrit z večnim ledom, zmeraj imajo zimo in neznosen je mraz, toplote ni, rastlin ni in živali tudi ne. Vse skupaj, pa naj bo morje ali zemlja, je puščava, brez življenja, molčeca, tlači te zimska tema, niti ne da dihati. Niti popisati se to ne da. Ob robu te puščave pa stanujejo Eskimi, umazani, zaostali, južni močnejši narodi so jih potisnili gor, bedno je njih življenje.

Nekako tako smo si mislili one kraje. Pa je prišel Stefansson in je z neizprosno logiko, opirajoč se na nepobitna dejstva, napadel do-

sedanje nazore, romantične sicer, a neresnične, razširjene ne samo med laiki, temveč tudi med strokovnjaki. In ravno ta prvi napad na dose-danje predsodke je še prav posebno zanimiv.

I.

Najprvo, da je tam gori večni led. Pa ni. Ledeniki so lahko sicer tudi ob ekvatorju, a vendar le tam, kjer je svet zelo visok. V južni Alaski so velikanski ledeniki, dobivajo svojo hrano v notranjosti in segajo do morja. Pa pojdi od tam 1300 kilometrov daleč proti severu in prideš na prerije — pašnike —, raztezajoče se onostran tečajnika noter do severne obale Alaske in Kanade. Tu gori in pa na večini otočja, ki se razprostira severno od Kanade tja do tečaja, ni ledenikov in torej tudi ne večnega ledu; to pa zato ne, ker ni tam visokih gor in ker tudi padavina ni velika. Zakaj mislimo, da je na severu vse ledeno? Zato, ker je Grenlandija, prva polarna dežela, ki so jo odkrili in popisali, res popolnoma z ledeniki pokrita; a ne zaradi severne lege, pač pa zato, ker je visoka in ima dosti padavine. Severna lega le pomaga. Nekaj ledenikov je še na Franc Jožefovi deželi in na Spitsberghju, a so manjši, nekaj večjih je na deželi Ellesmere in Ael-Heiberg, nekaj majhnih na Baffinovi deželi, vse druge arktične pokrajine so pa brez njih.

II.

Prvi predsodek, o zledenosti, torej ne drži. »Dobro, če že ledu ni, so pa dežele gotovo vse poletje pokrite s snegom«, boš rekel. Pa tudi to ni res, ker bi se sicer morali napraviti ledeniki, če bi sneg zmeraj ležal. Res je pa, da sneži ob obali Alaske in Kanade in na otokih pred Kanado ravno toliko kakor

na severnem Nemškem, Poljskem ali pa na škotskem višavju. Padavina dežele Ellesmere prav gori ob Grenlandiji je samo desetinka padavine mesta St. Louis v osrednji Ameriki. Sneži na visokem severu le malo in še te picle padavine večji del spiha veter brž v kakšno vodno strugo ali pa za kakšen grič; vsled tega je 75 do 90 % arktičnih dežel ob vseh letnih časih tako brez snega, da se kremenovec, velik kot sliva, navadno vsaj deloma vidi izpod snežne odeje.

III.

Z večnim ledom in snegom vstric koraka v naših mislih trajna zima s hudi mrazom. Pa tudi to bomo morali pozabiti, oziroma smo deloma že — Amundsen, Sverdrup i. dr. so nam veliko govorili o vročem poletju z bujnimi pašniki in nadležnimi mušicami —. Povsod v imenovanih severnih pokrajinah imajo poletje, ob tečajniku traja pet mesecev, na najsevernejših otokih pa tudi še skoraj tri mesece. Tedaj so vse stoječe vode otajane, manjše reke so brez ledu, travniki so posejani z zeleno travo in s cveticami, v velikem številu prihajajo ptice, čebele šume in žalibog nas nadlegujejo tudi mušice — Stefansson toži nad to nadlego prav tako kakor Amundsen —. Neko poletje je prebil Stefansson v Kanadi 120 km severno od tečajnika. Šest tednov po vrsti, podnevi in ponoči (solnce ni zašlo), je kazal toploter 32°, v senci. Vsi so rekli, da še nikdar v življenju niso trpeli takega mraza kakor je bila tukaj vročina. In kako je z mrazom v polarnih pokrajinah? Uradno kanadsko izvestje za severno kanadsko obalo izkaže v dvajset letih najnižjo temperaturo —48° C, in to 320 kilometrov severno od tečajnika. Teoretično so preračunili, da tudi

na severnem tečaju ne more biti nikdar bolj mraz kakor —51° C. Tega se pa ni treba ustrašiti, če izvedemo, da so v Ameriki skoraj 2000 kilometrov južno od tečajnika kraji, kjer je najnižja temperatura —56° C, pa ostane živina vso zimo na prostem in ji to nič ne škoduje! Kaj boš rekel na to? Precej podobno je v znanem rudarskem mestu Dawson na Alaski. Sploh se pa proti mrazu laže zavarujemo kakor proti vročini. V Sibiriji kaže v Vrhovjansku toploter včasih —68° in še manj, pa vendar živijo tam še ljudje. Sodba o podnebnju je relativna osebnost. Črnci bo rekel, da je v Ljubljani večna zima, Eskimo, da je večno poletje.

IV.

Splošno mislimo, da rastejo na severu samo mahovi in lišaji. Sir Clements Markham, eden najuglednejših znanstvenih poznavalcev polarnih dežel, nam pripoveduje, da mu je znanih 762 vrst arktičnih cvetnih rastlin, a samo 332 vrst mahov, 250 vrst lišajev in 28 vrst praproti. Ameriški botanik dr. Ekblaw je nabral 1100 km severno od tečajnika na majhnem prostoru 120 vrst cvetnih rastlin, deloma takih, ki so znane tudi nam. Do najskrajnega severa gor so ravni polarni otoki poleti taki kakor angleški travniki, razen, kjer je pač gola skala. Celo na zledeneli severni Grenlandiji je naletel Peary, stopajoč z ledu notranjosti dol na obalo, na močkatno polarno govedo, pasče se po zelenih travnikih, polnih cvetic, ob petju ptic in šumenju čebel. To govedo pa ne mara lišajev in se pase samo po travi, torej je mora biti dosti.

V.

Prešli smo na živeča bitja. »Po pokrajine so brez njih«. Po travnatih poljanah

zadevi orjunaškega napada na mirne delavce, znan član »Orjune«?

3. Ali je res, da so pri tej komisiji vodili izvid orjunaši, na čelu jim zločinski tip Grubešič? Ali je res, da so ti člani zločinske organizacije z znaki in gumbicah nastopali kot obtožitelji in narekovali kaj se ima protokolirati?

Dr. Viljemu Baltiču.

1. Ali je res, da je laški okrajni glavar, ko so orožniki v Trbovljah hoteli razorožiti Orjune, ki so imeli uklenjenega rudarja Fakina, orožnikom prepovedal rabiti orožje in postopati po zakonu?

2. Ali je res, da pristojna oblast vé, kdo je dal v navzočnosti več Orjuncv in neveste Znjdaršičeve, gđne Pretnarjeve iz Bleda, ki so v Trbovljah uklenili rudarja Fakina, povelje: »Peljite ga vun in ga ustrelite!«, da pa kljub temu ta človek še vedno hodi prost po Ljubljani?

3. Ali je res, da sta oblasti naznanjena in dobro znana oba morilca Fakina, od katerih se eden nahaja zelo blizu Ljubljane, sedeža velikega županstva, da pa dozdej ni nobeden izmed njiju aretiran?

Dopisi.

Žužemberk. Dobro so prestali naši orjunaši čas preizkušnje. S pretepi, vpitjem in nasiljem so se proslavili: Zato so kakor otroci z veseljem upom in svetim strahom čakali dne slovesnega vzprejema, ko jih bo odpadnik Kranjc naredil iz učencev v pomočnike, dične brate in morda še mojstre krvavim bratom iz Trbovelj. Kakor otrok, ki mu krojač pomeji prve hlače, samo na te misli, samo o hlačah govori in sanja, so zadnjih 14 dni tudi naši orjunci samo o tem slovesnem vzprejemu sanjali in govorili, da Žužemberk kaj takega še ni videl. — Res škoda, da so se te prelepe sanje tako epakedrale in se je napovedana slavnost spremenila v pravcati pogreb Orjune. Niti ene zastave nismo opazili, cel trg je bil kakor izumrl, ko je bilo druga leta na ta dan vendar toliko petja in tudi vriskanja; nič nismo videli imponirajočega obhoda, vse se je vršilo tam nekje med štirimi stenami sokolske »štale«. Ceste so bile prazne, več kot dveh domačinov skupaj nisi videl, če si sploh koga — in niti enega preoblečenega orjunaša, ki bi ga ne spremljali bajoneti orožnikov. — Tako je bilo v Žužemberku, mir, svet mir in tihota, da je bilo človeku kar tesno pri srcu, z eno besedo — pogreb. Vsaj splošen občut je bil tak. Seveda junci, ki so jih kupili orjunci za »stotine« svojih gostov, ki so imeli priti na to slavo, so radostno meketali tam nekje pri bratu Polajnarju, veseli, da jih zlahta ni pobila. Hudobni jeziki radevednih žensk, ki bi bile vsaj himno orjunašev rade slišale, a so zastoj nato čakale, pa pravijo, da so ta teleta mesto njih pela »himno juncv«. To je ena vesela poteza tega žalostnega dne, drugo je pa napravil naš g. sodni nadoficial Jerše. Zanimivo je bilo videti tega gospoda visoko gori na kozlu kočije, ko je peljal g. notarja Carlija skozi trg v bližnjo vas orjuncem nasproti. Nekateri so se temu prizoru posmehovali, drugi so pa gosp. nadoficiala pomilovali, ki mora na starost poleg uradniške plače služiti plačo Carlijevega blapca in si kruehek kupovati s fijkarskim denarjem. Mi ne vemo, če je bilo gospoda oficijala kaj sram ali ne, vemo pa, da se tako početje ne strinja s častjo kraljevega uradnika. Obrtna oblast pa naj preišče, je-li ima gospod nadoficial dovoljenje za fijkarijo ali ne. — Sicer pa go-

spodje orjunaši, če vam je ta burka v tolažbo pri vseh pogrebnih svečanostih, imejte jo. — Ob pol 6. uri je prišlo povelje »Hodite! In so šli neradi in prisiljeni kakor arestantje, v sredi orjunci, spredaj in zadaj in ob straneh močna četa orožnikov daleč ven iz trga. Oblastvu, ki je odposlalo orožništvo in tako zabranilo od orjunašev deloma že naprej napovedano izzivanja, pretepe in poboje, do katerih bi bilo sicer tudi gotovo prišlo, gre pohvala, da se je zavedalo v kritičnih razmerah svoje dolžnosti.

Novo mesto. Pri nas nimamo samo liberalcev klerikalcev, radikalov itd., ampak tudi orjunaše. Orjuna je društvo, zato nabira nove člane, ima seje, sestanke in gre včasih na izlet. Novomeška Orjuna se živahno giblje in dela načrte. Do sem je popolnoma v redu. Ni pa lepo in v redu, da se potika po večerih v gostilnah moč, član Orjune, ki surovo psuje ljudi, ki Orjune ne odobravajo. Je to splošno znani železničar L o j k, ki misli, da bo z razgrajanjem in prepiranjem pridobil orjunašem kredit. Mož je tako antiptičen, da se ga vsak poštenjak ogne od daleč. Kogar ne more raniti s svojim strupenim jezikom, ga pozove na dvoboj. Torej prav po mažarskem terorističnem sistemu. Orjuni v Novem mestu svetujemo, da pravočasno pouči svojega člana, kako se je v javnih lokalih vesti in s kakimi besedami sme razpolagati. Sicer pa: »nemo dat, quod non habet«.

Iz Mošnji. O našem požaru sporočamo še nekatere podrobnosti. Pogorelka M. Odar, katere leseno gospodarsko poslopje je prvo gorelo, je bila zavarovana za 2.000 Din. Od hiše ji je ostal pritiščni zid. Najbolj žaluje po lepi kravi, od katere je pričakovala v 2 mesecih telička. Škoda je velike svinje in 5 prašičkov. Pogorelec Jože Pristavec je bil zavarovan za 3.000 Din. Bajta je bila lesena. Komaj je rešil sebe, ženo, mater, 3 otročiče in kravo. Vse drugo mu je zgorelo: obleka, oprava in denar. Dvainsedestletni materi je seveda tudi zgorela vsa obleka in 7.000 Din, ki si jih je z dninami prislužila in jih hranila za onemoglost. — Pogorelce priporočamo usmiljenim srcem. Darovi se jim pošljejo lahko naravnost ali na župni urad Mošnje, p. Radovljica. — Sprej stranskega oltarja je bila ukradena preproga, vredna 2.000 Din.

Iz Višnje gore. Dne 17. julija se je vršil komisijonelni ogled za od Turk Lojzeta zaproseno kavarno v Višnji gori. Meščani so vložili pri komisiji svoj veto z razlogi.

Z Vrhnike. J. Jelovšek, bivši c. in kr. dvorni založnik, je postal glavar »Orjune«, E. Pišler, njen predsednik, M. Korenčan pa njen čelnik. Vsi trije gospodje so Vrhnicanom po raznih svojih slavnih činih tako dobro znani, da jih ni potreba še natančneje opisati. Jugoslovanskemu »nacionalizmu« ob teh pridobitvah iskreno čestitam!

Iz Kranjske gore. Pri nas je letos vse polno letoviščarjev. To pa zato, ker je tu splošno mirno življenje in ne nad mero drago. Tako si lahko vsak, ki pride sem, z ne prevelikimi stroški pomiri svoje živce in v zdravem gorskem zraku utrdi zdravje ter nabere novih moči za uspešno delo v svojem poklicu. Tudi po štirje vlaki vsak dan in priprava zveza na vse strani silno pospešuje letoviški promet. — Zdaj montiramo tudi popolnoma novo električno napeljavo zunaj in po hišah. Če bi letoviško društvo hotelo še nekoliko steze in pota po sprehajališčih popraviti, bi bilo pa še prijateljske. — Incident, ki zadnje čase straši po Sloveniji in se je tudi že pojavil na Gorenjskem — v Lescah so ga posebno s strahom pričakovali —, ta incident z orjunskim znakom na prsih se je

tudi pri nas v Kranjski gori oglašil. Ker je bil pa vsled dolge poti in višine zdelan in ježen, je šel v gostilno. Tam je pa pregloboko pogledal v kozarec, premalo pa pred se in okrog sebe. In tako se je zgodilo, da je revež — ali vsled notranje ali zunanje sile, tega ne vemo čisto natančno — da je torej revež priletel v neko pretrdo omaro in si ob njej skoro zobe izbil in še preostri jezik pretrgal — lice si je že tako. In kar je zdaj najhujše, je to, da je moral nato k sodniku namesto k zdravniku. Ta ga je pa prav pošteno zašil. Tako je zdaj spet zdrav, samo v Kranjski gori mu ni več všeč, prevroče mu je, četudi imamo prav prijetno — svež zrak in dosti mrzle vode za piti in kopati.

Dnevne novice.

— **Pod strahovlado dr. Žerjave.** Dne 17. t. m. so bili izpuščeni od ljubljanskih aretiranih komunistov trije: Kobler, Culjkar in Furlan. Vsi drugi (14) so bili predani v sodniške zapore. Med temi se nahajajo: Lemež, Baznik, Makuc, Osterc, Gorenc, Velkavrh, Šušteršič. Hlebec in Vrhovc sta še vedno v zaporu. Jakob Zorja je bil prepeljan v celjske zapore. — Na Jesenicah so se vršile hišne preiskave in aretiranih je bilo sedem, med temi Sitikov Aleks in Urška ter Farčnik. — V Zalogu so se tudi vršile preiskave in aretirani so trije: Čermelj, Sluga in še eden. — V Novem mestu dva. — V Rušah pri Mariboru pet. — V Guštajnu trije. — V Mariboru je od aretiranih komunistov v zaporu samo še Jilemnitzky. — V Zagorju so bile ponovne aretacije. — Skupno je bilo v Sloveniji aretiranih nad 100 komunistov. V drugih pokrajinah Jugoslavije aretacij ni bilo. Le v Belgradu so v zaporu Kosta Novaković kot pisec brošure »Makedonija Makedoncem«, Kaljevič od centr. strokovnega odbora in Rajko Jovanović, urednik centralnega glasila NDSJ »Radnik«. — Številne aretacije edino v Sloveniji dokazujejo, da so to le policijske šikane pod vladro dr. Žerjave, ki hoče pokazati nekaj, česar ni, takozvano »komunistično in separatistično zaroto«.

— **Celodnevna prireditve ljublj. orlovskega okrožja** se vrši v nedeljo, 3. avgusta v D. M. v Polju. Opozorjamo na tozadevni spored v današnjem Orlovskem vestniku.

— **Mornariški dnevi na Bledu.** Jadranska Straža v Ljubljani priredi dne 2. in 3. avgusta popoldne se vrši cvetlični korzo ladij na jezeru in bo najlepše okrašena ladija dobila nagrado. Zvečer se vrši istotako na okrašenih in razsvetljenih ladijah serenada in podoknica visoki kraljevski rodbini v prvi vrsti pokrovitelju Jadranske Straže kraljeviču Petru. Obenem se vrši bajna razsvetljava jezera in okolice v takem obsegu, kakor jo doslej še ni bilo. Po serenadi se vrši reünija v zdraviliškem domu. V nedeljo, 3. avgusta se vrši cvetlični dan in se bodo prodajale tudi cigarete in razglednice Jadranske Straže. Na jezeru se vrši tekma plavalnih in veslaških klubov za prvenstvo Slovenije. Putnik d. d. za promet tujcev v Beogradu je poklonil zmagovalnemu klubu krasen srebrni pokal. Poleg tega se vršijo še veslaške tekme domačinov in kolesarska tekma Zagreb—Ljubljana s ciljem Bled. Udeležniki iz Ljubljane, ki so člani Jadranske Straže bodo imeli 50 % popust na žezelnici. Na Bledu se je pod vodstvom g. župana sestavil lokalni odbor, ki vodi vsa pripravljala dela. Prireditve mornariških dni bo za Bled velika privlačnost, ker bo nudila v vsakem oziru zlasti letoviščarjem polno zabave in užitka.

— **Pod Žerjavovo ero.** Poročajo nam iz Hrastnika: Dne 16. t. m. zgodaj jutraj so se tu izvršile aretacije mladih rudarjev. Dva najst naših omladincev je dala Žerjavova oblast aretirati in vreti v zapore. Zakaj so bili ti ubogi, izmuzgani rudarji aretirani, nam ni znano. Mnogokratne hišne preiskave so se vršile po naši koloniji. Seveda vse te preiskave niso imele niti najmanjšega uspeha in niso dale povoda, da bi vrgla oblast naše omladince v ječo. Oblast tako dobro zna, da jih ne bo treba soditi, a zaprla jih je, ker nekdo tako hoče. Sedaj je režim takšen, da se ob vseh nemilih dogodkih polove in zapro ljudi, ki so nedolžni, glavne krivce pa pušči oblast na svobodi. Kdor danes ni Sokol ali orjunaš, se smatra kot protidržaven element. Delavce, ki hočejo živeti v miru in se sami izobraževati, oblast srdito preganja in zapira. Delavstvo je ob teh razmerah brez brambe in izročeno na milost in nemilost vsem, ki ga hočejo izkoristiti in tlačiti gospodarsko in politično. V tej stiski se delavstvo z zaupanjem obrača na poslance SLS in jih prosi, naj se zavzamejo zanj in branijo njegove pravice. Svojo hvaležnost bo delavstvo pokazalo ob volitvah.

— **Direktor Borko.** Dne 17. t. m. se je novoimenovani direktor ljubljanske železniške direkcije, g. Borko, mudil v Mariboru in po vrsti obiskal vse službene edinice. Povsod si je dal predstaviti vse navzoče osebe, kateremu je v svojem nagovoru zagotovil svojo dobrotnost, pozivajoč obenem vse, da zvesto in točno vrše svojo službo. Dobili smo vtis, da je novi gosp. direktor končno pravi mož na svojem mestu in da z njim pridobi, kar potrebuje, železniška uprava kot taka, posebej pa tudi toliko preizkušano železniško osebje. Prosili bi torej gosp. direktorja, naj prihrani uslužbencem pota v Ljubljano, sebi pa dragoceni čas ter naj blagovoli še enkrat pregledati in popraviti fisto zanikrno in krivično Žerjavovo delo, ki se imenuje »Prevedba železničarjev«. Po tej prevedbi se čuti gotovo 90% železničarjev zastopanih ali kakorkoli nemilo zadetih; 50% od teh pa se godi naravnost vnebovpijoča krivica. Med temi so v prvi vrsti uradni sluge ali pisarniški služitelji. Ta kategorija se je od nekdanj rekrutirala iz najbolj spretnih in sposobnih ljudi, katerih vsak ima najmanj popolno ljudsko šolo, kar bi že samo opravičevalo na uvrstitve v kategorijo v čin zvanika II. klase. Je pa med njimi mnogo takih, ki imajo po nekaj razredov meščanske, obrtne ali srednje šole, vsi pa imajo bogate izkušnje v življenju in službi, kar pragmatika večkrat povdarja. Vsi poznajo teoretično in praktično domalega vse panoge železniške službe ter obvladajo po 3—4 jezike. Novi gospod direktor se je mogel ob svojem obisku osebnoprepričati, da v njegovi direkciji ni niti enega ki bi ne bil vreden, da pride najmanj v kategorijo in čin zvanika II. klase. Gospod direktor je dober poznavalec naših obupnih razmer. Upamo, da bo kot mož, ki ima glavo in srce na pravem mestu, na energičen način prijel za stvar in hitro ter temeljito izvršil revizijo prevedbe železniškega osebja. S tem ne bo pomagal in koristil samo osebju, ampak tudi službi kot taki, ki se bo potem razvijala vse veselejše in točnejše. Razbremenil bo pa tudi državni svet, ki mu bo prihranil obilo mučnega dela. Mi računamo na novega gospoda direktorja, a on sme računati na nas! — Prizadeti.

Orjunaši ali Orjunci? Jezikoslovec nam piše: Čudim se, da pišete za člani Orjune Orjunaši. To je posneto po srbsčini, oziroma po turščini. V našem jeziku ima končnica -aš zaničevalen pomen (n. pr. pajdaš). Pravilno slovensko se glasi Orjunc, oziroma Orjunka.

— **Važno razsodbo** je izrekel stol sedmorice v Zagrebu kot revizijsko sodišče dne 27. maja 1924 v pravi med bivšim odgovornim urednikom Antonom Podbevškom in lastnikom lista »Naprej« Zvonimirjem Bernotom. Prvi je tožil pod C II 535/23 okrajnega sodišča v Celju Zvonimirja Bernota za povrnilo 1000 Din, katere je moral kot odgovorni urednik lista »Naprej« v neki kazenski stvari plačati, ter se je pri tem skliceval, da je običaj pri novinarstvu, da plača lastnik lista razne kazenske pravne stroške iz kazenskih sodb ali poravnav odgovornega urednika. Tak običaj so izvedenci potrdili, ter ste I. in II. inštanca lastnika obsodili, da povrne odgovornemu uredniku tozadevne stroške. Stol sedmorice pa je, kakor rečeno, prvoinstančni sodbi spremenil in tožbo zavrnil iz razloga, da tak običaj očitno žali lepe šege in so taki običaji nični, ter sodišča zahtevkom, ki se na take običaje opirajo, ne morejo nuditi sodniške pomoči. Odgovorni urednik sam je odgovoren za plačilo, bodisi glob ali stroškov kazenskega postopanja, ker je učinil kaznjive dejanje ali namenoma ali vsled zanemarjanja dolžne paznosti, in čim naj bi po baje obstoječih novinarskih običajih moral to kdo drugi plačati, bi se dajalo uredniku le potuha za učenje kaznivih dejanj, kar pa nasprotuje lepim šegam.

— **Aretacija komunistov.** Novomeški orožniki so aretirali preteklo sredo, 16. t. m. jutraj komunisti Miha Sajevca, dimnikarja v Zabji vasi. Ne da bi zagovarjali komuniste, smatramo, da je bil aretirani Sajevce presneto malo nevaren obstoječemu družabnemu redu. Če bi bili orožniki mesto Sajevca are-

severa se pase po desetisoč severnih jelenov skupaj, celó po stotisoč. Sem in tja tudi manjše skupine imenovanega moškatega goveda. Nadalje vidiš medvede, trope volkov, polarnih lisic vse polno, živijo od trum lemingov; ti so obenem hrana tudi za stotisoče sov, kraguljev in galebov. Potem pa gosi, race, labodi, žerjavi, potapljavci itd. Pridružijo se mnogovrstne žuželke, in torej poleti ta dežela res ni brez življenja. Pozimi pa tudi ni, noben sesavec ne gre proč in tudi nekaj ptic ostane doma. Tudi večno molčanje polarnih pokrajin je pravljica. Kako moremo govoriti o molku, pravi Stefansson, če slišiš poleti neprestano šumenje mušic in muh zapljunkaric in pa petje in vpitje številnih ptic? Sicer ne slišiš šumenja dreves in pozimi tudi ne pljuskanja valov ob obali, a tega tudi v prerijah južne Amerike ne slišiš. Slišiš pa dosti drugega; in tudi tovariši znanega raziskovavca južnotečajnih pokrajin, Shachletona, pišejo v svojih dnevnikih venomer o hrupu in šumu. Veter piha in žvižga, volkovi in lisice tulijo, zmrznela zemlja poka kakor puška in k vsemu temu se ob obali in na morju pridruži še pokanje in škripanje stisnjenega ledu, razlegajoče se še na razdaljo treh kilometrov kakor grmenje topov.

VI.

Tudi pokrajina sama ni pusta; polna je sprememb in iz tka iskreno lepoto prerije. Sicer je pa izraz »puste« prav tako relativen in osebne kakor smo omenili izraza mraz in toplota. Gorjanec se v ravnini ne počuti dobro, prebivavec ravnine pa v gorovju ne. Znano je, da so Eskimi v modernih evropskih in ameriških mestih umrli za domotožjem. Stefansson pripoveduje potem, kako zelo se je

bal strašne potrtosti, ki jo prinaša dolga tema polarne noči. Pa ni bilo nič; niti on niti njegovi beli spremljevalci in tudi črnci iz tropskih pokrajin niso mogli razumeti, zakaj je ta dolga noč tako razvpita. Zima je tam gori čas počitka, praznikov in obiskov. Stefansson je preživel pet takih zimskih noči in je zapisal: »Tema o Božiču ob severni obali Kanade te tlačí približno tako kakor tema o polnoči na Broadwayu v New Yorku«. — Broadway (široka cesta) je med najbolj živahnimi in najbolj elegantnimi cestami v New Yorku, je isto kakor Ring na Dunaju ali boulevardi v Parizu. — Tudi ni res, da so Eskimi nesrečni ljudje. Kdaj pa si že videl Eskima z nezadovoljnim obrazom? Nasprotno, srečni in veseli ljudje so, zdravi in šegavi; vidi se, kakor bi živeli v obljubljeni deželi. Tako vsaj oni mislijo. Vse je realitvo. Kolikokrat sem pravil dijakom v šoli o »telurični izbiči! Narava v severnih pokrajinah ne mara čemernih ljudi in godrnjavcev, izbrala si je samo veselo; prijatelji so si in vse spore poravnajo na miren način. Kregati se ne smejo; posamezniku bi se slabo godilo in mora biti zato z drugimi dober.

VII.

Stefansson je dognal še nekaj. Severno od Kanade je zamrznjeno morje Blaufort. Znani strokovnjaki Markham, Nansen in Peary so imenovali to morje »polarno morje brez življenja«. Stefansson je pa dokazal, da ima bogato življenje. Trdil je bil to že prej in je zatrjeval, da mora živeti vsaka ekspedicija tudi na ledu, ne da bi vzela seboj živila, kak r so jih prejšnje ekspedicije. Posluževali se pa mora načina, kako lovijo Eskimi. Vsi njegovi znanstveni sodelavci, celó Eskimi in lovci na

kite, so se mu smejali, ko je to trdil. Rekli so, da je to neizvršljivo, da je Stefansson norec in da tira sebe in tovariše v neizogibno smrt. Že pred odhodom ekspedicije, leta 1913 — ekspedicija je trajala od 1913 do 1918 —, mu je rekel v Londonu John Murray, da na potovanju čez morski led ne bo dobil zmeraj pitne vode. In sira John Murraya so imeli učenjaki poleg Uneza iz Monaca za največjo avtoriteto v oceanografiji, poznavanju morja. Piten je samo stajani led rek in pa sneg, je trdil. Stefansson je ugovarjal in je dejal, da postane morski led v času med postankom in koncem sledečega poletja sladek, da tak led povsod dobimo in si napravimo torej tudi zmeraj lahko pitno vodo. On sam je to že pet let preskusil in tudi vsem Eskimom je to dejstvo znano. Murray mu še odgovoril ni. In ko je vzel Stefansson prav majhno posodo za vodo s seboj in so ga »znanstveniki« vprašali, zakaj, je rekel, da bodo kmalu prišli do ledu in bodo imeli torej dosti pitne vode. Takrat so bili še na ladjah. Smejali so se in vedeli so, kaj pravi Murray. Potem se pa niso več smejali.

Z dvema tovarišema je potoval nato Stefansson šestindeset dni po ledu morja Blaufort; živeli so od morskih psov, ki so jih na ledu ustrelili, z njih maslo so kurili snežne kočje in so krmili pse, ki so vlekli sani. Čez leto dni so prišli z drugimi člani ekspedicije spet skupaj, imeli so jih davno že za mrtve; trojica je bila samo zdrave, psi pa sama mast. S tem potovanjem in še s poznejšimi ekspedicijami je Stefansson dokazal, da živimo v polarnih pokrajinah lahko samo od tega, kar nam narava da, in je tako vpeljal popolnoma nov način polarnega potovanja. Živil je dosti

frali 2 erjava, bi bili storili za državo veliko bolj koristno delo.

— **Proti komunistom v Štupu.** 16. t. mes. ponoči je oblast v Štupu izvršila hišne preiskave pri komunistih in zapečatila arhiv in večje število propagandističnih letakov. Zaprli so šest komunistov, med temi občinskega zdravnika dr. Blagoje Tošanovića.

— **V Ljubnem** je bil zopet izvoljen za župana g. Alojzij Cvenkelj; tudi oba svetovalca sta naša.

— **Na Brezjah** sta bila poročena 13. julija davčni upravitelj Viljem Kobal in Iva Borštnar, oba iz Radovljice.

— **Meštrović v inozemstvu.** Dne 1. t. m. se je v londonski galeriji F. A. S. otvorila razstava Meštrovićevih del. Razstava je dosegla popoln uspeh; občinstvo in tisk sta brez pridržka priznala izredno umetnostno silo Iv. Meštrovića. Jeseni priredi Meštrović razstavo svojih del v New Yorku ter potuje tem povodom osebno v Ameriko.

— **Doktorski tečaj v Subotici.** Profesorški svet beogradske univerze je sklenil, da se na pravni fakulteti v Subotici osnuje tečaj za polaganje doktorata. Izpraševalna komisija se sestavi iz profesorjev subotičke in beogradske pravne fakultete.

— **Za šefa tiskovnega oddelka v notranjem ministertvu** je imenovan publicist in časnikar Gjorgje Jelenić.

— **Izdajateljem koledarjev.** Nek strokovnjak-astronom je pripravljen preskrbeti za skromen honorar do 15. avgusta t. l. za koledarje primerne pripombe iz astronomije in vremenske beležke. Interesantom je njegov naslov na razpolago v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

— **V Lurdu in v Paraju le Monial** (k svetitvi sv. Marije Alacoque) na Francosko ter v Limpas (k čudežnemu križu Kristusovemu) na Španjo odpotuje koncem tega meseca duhovnik iz Slovenije. Ako ima kdo kake želje in naročila za te svete kraje, naj sporoči na naslov: Župni urad v Framu pri Mariboru.

— **Osebnosti po pošti.** Postavljeni so: za poštnega in brzojavnega uradnika 4. skupine II. kategorije bivši kontrolor I. razr. Evgen Križar na glavni pošti v Ljubljani; za pb. pripravnika ozir. pravilno 4. skupine III. kategorije Franjo Bernot na glavni pošti v Mariboru in Eleonora Ribarič v Ptuj; za pb. pripravnico zvanitiške kategorije bivša oficijantka Jožica Csonkar in bivša poštarica VI. razr. Ana Kratochwillova na ljubljanski glavni pošti ter Ana Krumarjeva v Škofji Loki; za služitelje ozir. služiteljice Jožef Korošec pri poštne ravnanstvu v Ljubljani, Franc Gjuha in Ant. Sula na mariborski kolodvorski pošti, Marija Kalanova v Boh. Bistrici, Andrej Vidic na Jesenicah-Fužinah, Anton Filipič v Središču ob Dravi in Alojzija Adamičeva na Jesenicah (Gor.). — **Podeljena je odpravnika služba** na Turjaku poštni pomočnici Pavli Virantovi. — **Premeščeni so:** pb. uradnik ozir. uradnice: Jožef Cernušek z mariborske kolodvorske pošte kakor poštar v Muto, Ciril Novak iz Kozjace kakor poštar k mariborski pošti 3, Anica Zorčeva iz Maribora v Kozje, Karel Kossem iz Celja v Mozirje, Marica Hladnikova iz Maribora v Rogaško Slatino, Miha Luznar z ljubljanske glavne pošte na Bled, Ivan Planstajner z mariborske kolodvorske pošte na mariborsko glavno pošto in Elza Lebanova z mariborske glavne pošte v Pesnici; pb. pripravnik ozir. pripravnice II. kategorije Iv. Svetel z ljubljanske glavne pošte na Bled, Dušan Milenković z Banjice (v Belgradu) na Bled, Marica Kališnikova iz Ptuja k Mariji Snežni in Marija Levstikova iz Boh. Bistrice v Boh. Belo; poduradnik Ivan Križmanič z ljubljanske glavne pošte v Celje; pripravnik zvanitiške kategorije Ivan Lotrič iz Seč nad Škofjo Loko v Žiri in Fr. Ortenek iz Kamnika v Kranj; sluga Mirko Cerkenik iz Litije k III. težinski b. l. teh. sekciji v Ljubljani, Valentin Kovič od III. terenske b. l. teh. sekcije v Ljubljani v Litijo, Anton Meglič od poštnega ravnanstva v Ljubljani na ljubljansko glavno pošto in Pavel Martinšek z ljubljanske glavne pošte v Gornji grad.

— **Poneverjenje na pošti.** Na poštni filijali št. 4 v Subotici so pri pregledu blagajne ugotovili primanjkljaj v znesku 30.000 Din. Denar je poneverila uradnica Gizela Tašić, ki so jo takoj zaprli.

— **Smrtna kosa.** V Belgradu je umrl gen. rad. direktor dr. Dim. Antula, šef rad. oddel. min. za šume in rudnike.

— **Cerkveni rop.** V Črešnjavih v Prekmurju so vlomili predrzni roparji v tamkajšnje cerkev. Razbili so tabernakelj in so odnesli zlato monštranco, vredno 20.000 Din. Na oltarju so pustili listek, na katerem je bilo napisano, da je boljše, da se zlato raztopi, kakor pa leži. Orožništvo je predrznim lopovom že na sledu.

— **Mlečnokobi uzmovič.** V Smolenji vasi pri Novem mestu sta se oglasila pretekli terek dopoldne pri posestniku Naglju dva potepuha — eden šele 12 let star — in ker ni bilo nikogar doma, sta razbila okno, zlezla v stanovanje in odnesla med drugim 2 žepni uri in 1400 kron denarja. S plenom sta se napotila proti Novemu mestu. Med

potjo sta se pa zdeli fantalina ljudem sumljiva, ki so jima del ukradenih stvari odvzeli, dočim sta z denarjem in eno uro ušla proti Zabji vasi. Tu sta si privoščila pečenke in vina, obvečeni orožniki so si pa privoščili uzmoviča in ju aretirali. Doma sta od Semeča.

— **Dva nevarna kaznjena** sta zopet pobegnili iz kaznilnice v Lápoglavu na Hrvatskem. Oba sta bila obsojena radi raznih vlovov in razbojstev in sicer Vladimir Černevič, doma iz Ružne, na 11 let in Josip Metler iz Sotina na 10 let težke ječe. Pobegnila sta v obleki kaznjencev in je ugotovljeno, da je bil beg pripravljen in omogočen s pomočjo njihovih tovarišev od zunaj.

— **Iz šibeniške ječe** sta pobegnila dva zelo nevarna italijanska državljana Kristijan Rivaz in Elvino Calventano, ki sta marca meseca lelos vlomila v tamonšnji davčni urad in sta ukradla 32.000 Din. Vsa okna in vrata zaporov, kakor tudi ostala izhodna vrata so nepoškodovana, kar znači, da sta imela vlomilca tovariša, ki jima je pomagal od zunaj.

— **Huda voznika.** Na cesti Novas-Brdo pri Ljubljani je peljal z dvovprežnim vozom voznik Pavel Smerkolj. Srečal je na cesti dvovprežni voz, ki se mu ni umaknil in se mu je komaj ognil. Jezen je udaril z bičem po nasprotnih konjih in pa po vozniku Alojziju Škrablju, ki je po njegovem zadržanju na vozu spal. Škrabljev je skočil po udarcu z voza, in je udaril Smerkolja s težkim bičevnikom po glavi. Na to pa je pobral še težak kamen, s katerim ga je udaril še trikrat tako močno po glavi, da je Smerkolje omahnil. Škrabljev, ki je hlapec pri Iv. Stornu v Novem Vodmatu, je po ovadbi trdil, da ni spal na vozu in da je storil to v hipni jezi, ker je udaril neznan voznik, kateremu se je umaknil, po konjih in končno še po njem. Zadeva se bo rešila pred sodiščem.

— **Ukradena kolesa.** V Podrečju pri Domžalah je bilo ukradeno Francetu Majhen kolo, vredno 5000 kron. — Izpred gostilne Leo Hude na Viču je bilo ukradeno posestniku Omahnu iz Grosupelja še dobro ohranjeno kolo vredno 1000 Din. — Gostilničarju Francetu Lampiču iz Grosuplja je bilo ukradeno iz gostilne kolo znamke »Puche« vredno 2500 Din in za 80 Din raznih jestvin.

— **Ponesrečeni delavec.** V tovarni za kopita v Loki pri Žuzmu se je žagar Franc Pilko obrezal na krožni žagi po levi roki. Odprljal so ga v bolnico v Celje, kjer so izjavili zdravniki, da je poškodba tako težka, da bo mož trajno skoraj popolnoma za delo nezmožen. — Pri stiskanju sadja je pograbila stiskalnica Viljama Penkiča iz Krčevine za roko in mu zmečkala vse prste. Pri nalaganju traverz na glavnem kolodvoru v Mariboru je zdrknila delavcu Ivanu Treo iz voza 400 kg težka traverza in mu zdrobila kost v stegnu. Težko ranjenega ponesrečenca so odpeljali z rešilnim vozom v bolnico.

Štajerske novice.

Š. Za župana v občini Sv. Lenart nad Laškimi je izvoljen Karl Veber, odličen pristav SLS.

Š. Razveljavljene kandidatne listine. Iz okraja Maribor in Ptuj smo dobili poročilo, da je bilo tam razveljavljenih po čl. 16 volivnega zakona več kandidatnih list, ker kandidati niso lastnoročno podpisali list. Zgodili so se slučajni, da je mož naročil ženi, naj podpiše, ker sam dobro ne vidi, ali pa oče sinu. Tudi v takih slučajih so liste neveljavne. Med drugimi so n. pr. poročili, ki smo jih dobili, razveljavljene liste v občinah Brezje pri Poljčanah, Sv. Marjeta ob Pesnici in Mezgovci nižje Ptuja.

Š. Samostojna kmetijska stranka je pri dosedanjih občinskih volitvah na Štajerskem izgubila štiri petine dosedanjih postojank.

Š. V Gornji Radgoni so se Žerjavovi demokrati pod vodstvom advokata dr. Bocoja pri občinskih volitvah zvezali z Nemci. Sam vodja Nemcev tovarnar šampanjca Bouvier je bil njih kandidat. Žerjavovi Orjunci in nemški nacionalci, to vam je sijajna slika »jugoslavenskega« nacionalizma!

Š. Šolske sestre v Celju so s pomočjo blagih dobrotnikov zdatno razširile šolsko poslopje in sprejmejo s prihodnjim šolskim letom večje število deklic v internat. Poleg predmetov ljudske in meščanske šole so lahko uče tudi glasbe, modernih jezikov in finih ženskih ročnih del. Šoli odrasla dekleta se morejo izvežbati v domačem gospodinjstvu predvsem v kuhanju in šivanju. Pojasnila dobe tudi one deklice, ki so z dobrim uspehom končale šolo in čutijo poklic za redovni stan. Kdor zahteva prospekt, naj pošlje znakmo.

Š. Nova bolnica v Ljutomeru. Priprave za zgradbo bolnice so v polnem teku. Ljudstvo iz okolice gre pri delu usmiljenim bratom zelo na roko ter prav pridno dovaja les, opeko, apno in ostali material.

Š. Prenovitev kapucinskega samostana. V Studenih pri Mariboru prenavljajo oo. kapucini svoj samostan, ki je postal premajhen. Poslopje so vzdignili za eno nadstropje in dela so že vtoliko dovršena, da bo zgradba kmalu stala pod streho. Samostan bo popolnoma dogotovljen na jesen.

Š. Orjunaš Branko Jošt iz Celja je bil te dni pri okrajnem sodišču v šostanju kaznovan radi žaljenja časti na 200 Din globe in povračilo vseh stroškov, ker je očitno znanega dogodka na velikonočni ponedeljek v Goriški cerkvi psal, in se ga hotel dejansko lotiti. Njegov brat Boris Jošt pa se je kot akademik odtegnil dostavitvi vabila na glavno razpravo.

Vsak naš trgovec naj trgovskega potnika, katerih danes kar mrgoli po deželi, vpraša, ali je Orjuneec in ali njegov gospodar podpira Orjuno.

Ljubljanske novice.

Ij Nov ljubljanski župan. Ljubljanski župniki JDS so imeli včeraj zvečer v gorenjih prostorih Kazine sejo, na kateri so določili, naj bo nosilec JDS-liste pri prihodnjih občinskih volitvah v Ljubljani gospod Adolf Ribnikar. — V ponedeljek bo »Narod« pisal, da je to poročilo od konca do kraja zlagano.

Ij Orjunaška livarna zvonov. Prečastitim gg. župnikom in cerkvenim ključarjem. Gospod z dežele nam piše: Pri neki podružnici naše fare se pripravljamo, da bomo naročili nove zvonove. Šel sem, da bi se prepričal, v kateri tovarni bi najbolje naročil in s katerim izdelkom bi najbolj zadovoljil svoje farane. Posvetoval sem se z nekaterimi drugimi gospodi, zlasti glede zvonarne strojnih tovarnih in livaren v Ljubljani, ki nam je bila priporočena tudi v zadnji »Vzajemnosti«. V svoje velikansko iznenadenje pa sem izvedel z zanesljive in popolnoma verodostojne strani tole: V zvonarni strojnih tovarnih in livaren je ravnatelj neki gospod Finžgar, somišljenik in podpiratelj Orjune. Navdušen Orjunaš pa je tudi njegov sin. Orjunaši imajo v tovarni neomejeno svobodo. Nihče jih ne sme priganjati k delu, med poslovnimi urami si v tovarni popravljajo svoje strelno orožje, zlasti revolverje. G. ravnatelj Finžgar je od trboveljskih dogodkov dalje klical k sebi orjunaške zaupnike in jim dajal navodila. — Meni se je zdelo, da sem izvedel o razmerah v zvonarni dovolj in mahnil sem jo iz Ljubljane. Sklenil sem, da bom vsepovsod vsem Orjunašem, liberalcem in sploh vsem naprednim elementom toplo priporočal, naj zvonove in drugo tako robo naročajo v zvonarni strojnih tovarnih in livaren, ker s tem najlepše podpirajo svoje orjunske brate. Prosim pa tudi vse gg. zlasti gg. župnike in cerkvene ključarje, naj po mojem zgledu ravnaajo.

Ij Dobrovoljci in Orjuna. Udruženje jugoslovanskih dobrovoljcev, sekcija Ljubljana, je imela v četrtek zvečer pri Lloyd sestanek, na katerem je odbor stavil predlog, da se ozki stiki, ki jih je odbor dobrovoljcev gojil doslej napram Orjunim, ne samo nadaljujejo, temveč še bolj poglobijo. Ta predlog je bil skoro soglasno odklonjen, češ da dobrovoljska organizacija ne sme imeti z Orjuno nobenih stikov.

Ij Nov izliv Žerjavovega nacionalizma. — Predsinočnjim je napadlo na Martinovi cesti pet obožanih Orjuncjev delavca Tomé-ta. Odali so dva strela. Tomé je k sreči ušel nacionalističnim kroglijam. Napadalcu bodo menda odlikovani z zlato medaljo Žerjavovega reda.

Ij Dr. Žerjav zapira gostilne. — Dr. Žerjav zapira gostilne pa ne zato, ker bi bil morda proti alkoholu. Dal je zapečatiti zadrugo »Delavski dom« v Ljubljani in njeno gostilno, ker bi jo rad dobil v svoje roke. Zveza slov. zadrug in gostilničarjev je vložila protest proti takemu Žerjavovemu postopanju.

Ij Umrl je g. Martin Valentinčič, košičar pri g. mizarskemu podjetniku A. Rojini. Prej je bil več let zaposlen pri g. Weissbacherju. Pokopan je bil 17. t. m. pri Devici Mariji v Polju. Svetila mu večna luč!

Ij Priroda Slovenije. Na iniciativno velesejskega urada priredi Slovensko lovsko društvo in Slovensko planinsko društvo na letošnjem velesejsmu specialno lovsko in planinsko razstavo, pod geslom »Priroda Slovenije«. Kakor je iz dosedanjih priprav razvidno, obeta biti ta razstava atrakcija letošnjega velesejsma. Arangement, dekoracijo itd. je v rokah požrtvovalnih in preizkušenih članov obeh društev. — Razstavljene bodo zanimivosti lovskega in planinskega življenja, kar bo vzbudilo pri nas velik interes, še večjega pa pri naših gostih iz Srbije in Hrvatske. — Razstava se namerava izpopolniti z lovskimi in planinskimi potrebščinami tako s športno obleko, čevlji, puškami, municijo, mrežami, krznarskimi izdelki, lovsko in planinsko literaturo, optičnimi predmeti, smučmi, derezami itd. Pozivamo trgovce in proizvajalce teh predmetov, da prispevajo k tej razstavi in označijo ravnateljstvu velesejsma takoj predmete in njih število. Ker je prispevek k stroškom za razstavljalca minimalen, se prepustijo v prvi vrsti k razstavi sejski razstavljalci in v drugi vrsti ostali.

Ij Umrlj so v Ljubljani: Neža Tratnik, delavčeva žena, 38 let. — Martin Gamšek, rudar, 36 let. — Milan Klemenc, orožnikov sin, 18 mesecev. — Marija Pregelj, zasebnica, 21 let.

Ij Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 13 policijskih ovadb in sicer: radi tatvine 1, radi nadlegovanja v pijanosti 1, radi

prestopka cestnopolicijskega reda 5, radi pasjega kontumaca 1, radi prestopka obrtnega reda 2, radi nevarne grožnje 1, radi telesne poškodbe 1 in radi pobege od doma 1.

Ij Predrzen slepar. V neki trgovini za toaletne potrebščine se je zgledil neki Aleks. Subkinsky, ki se je izdal za gledališkega igralca. Nakupil je za 502 Din raznih toaletnih potrebščin. Pobral je blago, kavalirski obljubil, da bo kmalu plačal in je odšel — ne ve se kam.

Cerkveni vestnik.

c Na Rožniku bo jutri ob 9 sv. maša s pridigo, popoldne ob 5 pete litanije z blagoslovom. Pri obojnem opraviilu bo darovanje za cerkev.

Orlovski vestnik.

Ljubljansko orlovsko okrožje

priredi

v nedeljo 3. avgusta 1924 v D. M. v Polju CELODNEVNO PRIREDITEV.

Od 8. do pol 9. ure zbirališče odsekov (razen D. M. Poljske sosesčine) na Medijatovem dvorišču v Ljubljani.

Ob pol 9. uri odhod v Dev. Mar. v Polje. Ob 10. uri sv. maša pred cerkvijo.

Po sv. maši orlovski tabor. Ob 4. telovadba s sledečim sporedom:

1. Rajalni pohod in proste vaje članov.
2. Proste vaje članice.
3. Hkratne vaje na bradljah.
4. Redovne vaje.
5. Skupinske vaje.
6. Orodna telovadba.
7. Lahka atletika.
8. Zaključna skupina.

* * *

Orel v Dobu priredi v nedeljo 20. t. m. nastop domžalske orlovske srenje. Pač zasluži ta naša odlična mladinska organizacija, da jo upoštevamo in dokažemo Orlom svoje priznanje za njihovo resno delo z čim številnejšo udeležbo. Torej: na svidenje! Bog živi!

Zagorski Orel praznuje v nedeljo 27. avgusta t. l. 15letnico svojega obstanka s pol dnevnno telovadno prireditvijo. Bratska društva vljudno vabimo, da nas ob tej priliki obiščejo. Sprejem gostov bo po prihodu obeh vlakov ob 1. uri na kolodvoru. — Bog živi. Orel Zagorje ob Savi.

Dijaški vestnik.

d V nedeljo, 20. julija bo v Št. Vidu nad Ljubljano v cerkveni dvorani ob 18. uri sestanek podobora podružnice Slov. dijačveze za Ljubljano in okolice. Vabljeni so vsi, zlasti tisti, ki ne bodo dobili vabila. — Tajnik.

Prosveta.

pr Anton Trost, slovenski klavirski virtuozi z Dunaja je uvrstil na posebno povabilo v svojo poletno turnejo tudi slovenska letovišča, in koncertuje na Bledu v sredo, 23. jul. v Kazinski dvorani, v Kamniku v soboto, 25. julija v Društvenem domu in v Rogaški Slatini v torek, 29. julija v veliki dvorani Zdraviliškega doma. Predprodaje vstopnic so razvidne iz plakatih oznanil.

Pevska zveza.

Kamniško pevsko okrožje. V nedeljo 13. julija je sodelovalo kamniško okrožje pri evh. dek. shodu. Zastopanih je bilo 9 zborov, vseh pevcev je bilo nekaj nad 100. Peli so dop. pri sv. maši in pop. med procesijo in pri litanijah. Petje je bilo posebno lepo zbrano in živobarno, vodil ga je prav lepo č. g. Pirc, misijonar v Grobljah. Dva zbora (Nevlje in Groblje) sta bila zastopana polnoštevilno. Popoldne je bila seja okrožnih zastopnikov. Izvoljen je bil sledeči odbor: predsednik: g. Strgar, trgovec v Kamniku; podpreds.: g. Flis Jakob iz Domžal; blagajnik: č. g. Pirc v Grobljah; pevov.: g. nadučitelj Primožič iz Mekinj; namestnik pa g. Jerman, organist na Homcu. Prihodnja prireditev bo dne 31. avgusta t. l. v Domžalah.

Naznanila.

Redna odborova seja Strokovne zveze javnih nameščencev se vrši danes ob 20. uri v kleti Konsumnega društva, Kongresni trg 2. Udeležba obvezna. — Predsednik.

Občni zbor »Krekove mladine« se vrši v ponedeljek, 21. t. m. v prostorih I. del. konsumnega društva v Zvezdi. Člani in članice naj se sigurno udeležijo. — Predsednik.

NAJVAŽNEJŠE GOSPODARSKE KNJIGE.

Slovenska kuharica. Velika izdaja z mnogimi slikami v besedilu in 33 barvanimi tabelami s 193 slikami v naravnih barvah. Sedma izpopolnjena in pomnožena izdaja. Cena vezani knjigi 220 Din.

Praktični sadjar. Zbirka najvažnejših sadjarskih nauk, pojasnjena s 25 barvanimi prilogami in 92 slikami v besedilu. Priredil M. Humek. Okusno vezana knjiga 120 Din.

Breskev in marelica. Navodilo kako ju vzgajamo in oskrbuemo. Priredil M. Humek. Cena 12 Din.

Vse navedene knjige se naročajo v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Gospodarstvo.

Borzna poročila.

18. julija 1924.

ZAGREBSKA BORZA.

Na deviznem in valutnem trgu je bila danes tendenca čvrsta, blaga je malo na razpolago. Po sklepu borza pa so tečaji nekoliko popustili. V Curihi se je dvignil dinar od 6.45 na 6.55. — Na efektivnem trgu tendenca slaba.

Devize in valute.

(V oklepaju tečaji z dne 17. julija.)

Dunaj 0.1187—0.1207 (0.1177—0.1197), Italija 3.622—3.632 (3.605—3.635), London 368.50—371.50 (366—369), Newyork 83.90 do 84.90 (83.375—84.375), Pariz 4.31—4.36 (4.35 do 4.40), Praga 2.4983—2.5283 (2.479—2.509), Curih 15.34—15.44 (15.25—15.35), efekt. dolarji 82.80—83.80 (82.25—83.25).

Vrednostni papirji.

Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb: 125 do 127; Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb: 62—63; Jugoslavenska banka, Zagreb: 114 do 116; Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana: 220—250; Prva hrvatska štedionica, Zagreb: 915; Slavenska banka, Zagreb: 110; Srpska banka, Zagreb: 139—140; Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb: 108—115; Hrv. slav. d. d. za ind. šećera, Zagreb: 1000—1010; Narodna šumska industrija, Zagreb: 80—85; Našica 89—92; Guttman: 740—755; Slavonija: 93—93.50; Zdržene papirnice, Vevče: 145; Trboveljska premogokopna družba, tu: 490—505; 7% drž. inv. posojilo: 65.50; Vojsna odškodnina: 122—123.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 17. julija.)

Belgrad 6.55 (6.45), Berlin 1.31 (1.29), Budimpešta 0.0065 (0.0065), Italija 23.65 (23.70), London 24.01 (24.06), Newyork 550.25 (550), Pariz 28 (28.35), Praga 16.30 (16.30), Dunaj 0.007745 (0.007750).

DUNAJSKA BORZA.

Dunaj, 18. jul. (Izv.) Efekti: Zivnostenska banka 819.900, Alpine 378.000, Greinitz 127.000, Kranjska ind. družba 64.400, Trboveljska družba 420.000, Hrvatska eskomptna banka 104.000, Leykam 141.000, Jugoslavenska banka 80.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 50.000, Mundus 700.000, Slavex 210.000, Slavonija 74.000. — Devize: Belgrad 836 do 840, Budimpešta 0.86—0.88, Kodanj 11.380 do 11.420, London 310.000—311.000, Milan 3059—3071, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3627—3643, Varšava 13.550—13.650. — Valute: dolarji 70.460—70.860, angleški funt 308.200—309.800, francoski frank 3600—3630, lira 3060—3080, dinar 832—838, češkoslovaška krona 2087—2103.

PRASKA BORZA.

Praga, 18. jul. (Izv.) Devize: Hra 146.75, Zagreb 40.30, Pariz 174, London 148.30, Newyork 33.95.

Tržno poročilo.

Novosadska borza. Nova pšenica polna kasa Din 310—315, nova pšenica duplikat kasa Din 320—322.50, stara pšenica Din 335, koruza Din 255, oves Din 295, moka bazis nulerca Din 490—500, otrobi Din 190.

Sladkorni trg. Cene tega blaga se v zadnjem tednu niso dosti spremenile. Le kockasti sladkor je z ozirom na še malo ponudbo v ceni še vedno zelo trden in ni pričakovati nižjih cen pred novo kampanjo. Po dosedanjih sporočilih se bode prihodnje sezono pridelalo dovolj sladkorja za domačo uporabo, vrhutega pa bodo tovarne imele nekaj blaga še za izvoz. Ta pojav bo v prihodnje gotovo zelo odločilen za našo trgovsko bilanco.

Riž. Nova žetev poteka popolnoma normalno in bo po najnovjših poročilih precej obilna. Od stare žetve so na razpolago le še majhne zaloge in bodo iste v najkrajšem času izčrpane, ker je v zadnjih dneh naenkrat nastalo zelo veliko povpraševanje po rižu iz Amerike in Brazila, kjer je bila lanska letina bolj slaba.

Lesni trg. V izvozu našega stavbenega lesa v Italijo imamo zanimivo v zadnjem času zopet večje gibanje in porast povpraševanja valed padea našega dinarja. Zanimanje s strani Italije bo, valed te dni sklenjene trgovske pogodbe, gotovo še naraslo, ker si bo znala italijanska lesna trgovina vsled priznane dobre organizacije najti pota tudi do najmanjšega našega producenta. Efekt sicer že po obojestranskih delegacijah podpisane pogodbe se bo seveda pokazal šele po ratifikaciji te pogodbe s strani našega oz. italijanskega parlamenta, uakar postane šele ista pravoveljavnost.

Izvoz našega stavbenega lesa v Francijo je v zadnjem času zopet nekoliko ponehal, ker so se tamošnje stavbene tvrdke za tekočo sezono po večini že zadostno preskrbele, vendar lahko upamo, da smo tudi že tukaj premostili prve ovire in lahko upamo, da nam prihodnja sezona prinese vsled že objavljenih zvez več sadu. — Tendence čvrsta.

Cene so ostale približno iste, kakor smo jih poročali zadnji teden t. j. za 1 kub. meter franko vagon Postojna v ital. liri: jelove deske 12 mm I. II. III. Lit 230—250, jelove deske 12 mm I. II. Lit 250—260, jelove deske

18—60 mm I. II. III. 200—215, jelove deske 18—60 mm I. II. Lit 220—240, jelove deske 18—60 mm III. 170—180, morali I. II. III. Lit 215—220, tesani les monte Lit 120—130, sortirani tesani les 130—140, bukovi plohi neparjeni I. II. Lit 260—280, bukovi plohi neparjeni I. II. III. 200—220, bukovi plohi parjeni prima Lit 370—400.

Dunajski živinski trg. Dunaj 14. julija — Dogon 2625 komadov. Uvozile so: Romunija 908 kom., Ogrska 520 kom., Jugoslavija 845 kom., Čehoslovaška 220 kom., Avstrija sama 632 kom. Cene: voli nak 17.000—18.000, voli II a 14.000—16.000, bikli 15.000—19.000, krave 12.000—16.000, klobasarice 9000—12.000. Kupčija živahna. Podražitev ca nak 1500 pri kg žive teže.

Italijanski živinski trg. Milano 15. t. m. Cene domačih dozorlih telet: Ia Lit 9.40 do 10, IIa Lit 7.80—9.30, IIIa Lit 7—7.80 za kg žive teže in Lit 13.20—14 za Ia, Lit 11.05 do 13.10 za IIa kg zaklane teže. — Voli: Ia Lit 4.80 do 6, IIa Lit 3.80 do 5.40, IIIa Lit 3 do 3.60. — Krave: Ia Lit 4.10—5, IIa Lit 3.30—4, IIIa Lit 2.50—3. — Prašiči: Lit 7.20—8 za kg žive teže. V splošnem so se cene zvišale za Lit 20 do 30 pri 100 kg žive teže.

Cene umetnim gnojilom. Rudninski superfosfat Din 120, kostni superfosfat Din 190, kostna moka za ajdo Din 160, tomaževa žlindra Din 170, kalijeva sol Din 150.

Dviganje cen novi pšenici.

Vse evropske cene borze stojijo pod vtisom hese na ameriških terminskih tržiščih. Neprestano dviganje cen je imelo za posledico, da se tega blaga tudi več kupuje na kontinentu. Toliko bolj, ker prihajajo zadnji čas tudi iz Argentine poročila o dražjih cenah. Poročila o stanju žetve v Evropi so zelo različna. Kar se tiče poročil iz Romunije in Ogrske glase podobno, kakor poročila iz naše države, namreč manj ugodno, kakor pred nedavnim časom. Kakovost pšenice niti od daleč ne dosega kvalitete lanskega leta. Popraševanje je v zadnjih dnevih izredno živahno, tako da so se izkazale ponudbe kot premajhne. Nekateri naši izvozniki so napravili že večji zaključek za izvoz nove pšenice v Grčijo, Turčijo in za Italijo preko Postojne. Omenjeno živahno povpraševanje po pšenici je najboljši dokaz, da se rezultat žetve nikakor ne presoja tako ugodno, kakor se je nedavno poročalo. Vsekakor so pa bile naše pšenične cene in so tudi še danes pod svetovno pariteto, kar je treba tudi upoštevati.

Trgovina z usnjem.

Znižanje cen surovim kožam, ki se je pred mesec dni začelo, se nadaljuje povsod v Evropi. Nemčija, ki je do zadnjega časa kupovala, je krila le svoje potrebe. V Poljski je stagnacija tako velika, da je bila vlada prisiljena dovoliti prost izvoz in s tem je plasirala nekaj blaga v Čehoslovaški. Seveda je ta import zrušil cene surovim kožam v Čehoslovaški in se surove kože ponuja tovarnam za 25 odstot. ceneje kakor pred par dnevi. V Ogrski in Romuniji je blago od dne do dne cenejše in se snujejo družbe, da bi se blago izvažalo. Seveda izgledi za izvoz niso dobri, ker je povsod v Evropi pričakovati padca cen surovinam. V Italiji so plasirali malo, ker so v Jugoslaviji, Češkoslovaški in Nemčiji, ki so bili zainteresirani za nakup italijanskih kož, cene padle in še padajo. Tudi izvoz telečjih, svinjskih in ovčjih surovin iz Jugoslavije pada, ker je surovin v drugih državah dosti in so cene že nižje od naših. Veliko krizo morajo pretrpeti oni trgovci surovih kož, ki so računali na izvoz in si blaga nakupili po višji ceni. Danes notirajo cene v naši državi: težke goveje 18, srednje 17, lahke 15, telečje 22. Za ovčje in kozje kože ni povpraševanja v Evropi, ker prvič volna pada radi Ameriko, drugič ker sezona za barvano usnje že ponehava in ker bo črno usnje večinoma prevladovalo v bodoči sezoni. Pri nas bodo goveje kože še popuščale, ker so se tovarnarji za dlje časa krili z importiranim blagom že takrat, ko so držali domači trgovci surovih kož cene previsoko nad evropskimi cenami.

Cene usnju so v Evropi različne. V Avstriji so pretekli teden padle ker je to bila borzna spekulacija radi konkurza neke firme, dočim se mora situacija popraviti, ker je po novi uvozni tarifi uvoz nemških čevljev zelo otežkočen in ker domače tovarne kupujejo blago. Čevlji so se že za 10 odstot. podražili in nato bo cena čevljev še za 10—15 odstot. poskočila iz česar sledi, da bo tudi cena usnju višja. V Češkoslovaški je kupčija živahna zaradi jesenske sezone in ker je Češka pričela plasirati svoje blago v Rusiji. Ogrska dobi novo uvozno carino ter se bo vsled tega uvoz zmanjšal, a cene popravile. V Jugoslaviji je cena usnju odvisna od zadržanja trgovcev, ki so uvozili velike zaloge blaga in računali na visoko zaščitno carino; kako bodo sedaj za blago v promet spravili. Računalo se je, da se bodo postavke in ažio povišali. Zgodilo se je, da se je postavka za 30 odstot. zvišala, dočim se sliči, da je agio ostal kakor preje. (Po najnovjših vesteh dr. Stojadinoviča ni za 15 agio.) Ta povišek znaša na kg usnja ca 3 Din, kar znači 3.5 odstot. na sedanje cene. Cene se ne

bodo dvignile zaradi velikih zalog, padle pa tudi ne bodo, ker se bodo cene v Avstriji zvišale in Avstriji raje ne bodo izvažali kakor dajali pod ceno. Cene so približno sledeče: Kruponi 80—95, vratovi 45—55, krajevne 83 do 40, vse po lahkosti in kvaliteti blaga. Boks 24—28 Din. Čevlji bodo jeseni dražji, ker so čevlji v Avstriji, ki je naš najvažnejši importer, že poskočili za 10—15 odstot. Uvozna carina za čevlje je postala nekoliko višja in to bo zaenkrat pomagalo, da se bo čevljarska obrt, ki je precej zaostala, nekoliko povzdignila in se bo cena čevljev šele jeseni znižala, ko bo producirano več in ponudba na trgu večja. Zaenkrat zaloge čevljev v tovarnah niso v sorazmerju z potrebo, ker so tovarne produkcije vsled stagnacije že pred 2—3 meseci reducirale.

* * *

g Vpisi v trgovinski register. V trgovinski register so se vpisale sledeče tvrdke: Ivo Peterlin, Komenda, trgovina z lončarskimi izdelki; Peter Kobal, Kranj, velezaloga pohištva, žime, morske trave in tapetniškega blaga in tvornica tapetniških izdelkov; Mariborska lesna industrija Alojzij Domicelj, Maribor; Jakob Pregrad, trgovina z umetnimi cveticami in papirjem, Podčetrtek; Ivan Trgo, Rakek, trgovina z vinom, žganjem in oljem; Anastazija Cvetko, trgovina z mešaninim blagom, Rovte; Ivan Narkas, parna opelkarna, izdelovanje sodavice in pokalice.

g Konkursi in poravnave. Razglašen je konkurz o imovini Franja Vičarja, trgovca z mešaninim blagom v Mariboru, Aleksandrova cesta; poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Oskarja Mazurana, trgovca v Ljubljani, Gosposka ulica 3.

g XV. redna konferenca glavne carinarne II. reda na Rakeku se bo vršila dne 21. julija 1924 v zgradbi carinarne. Začetek ob 18. uri. Na udeležbo so vabljeni vsi zainteresirani. Oni, ki bi hoteli govoriti na tej konferenci naj se prijavijo pisмено 3 dni prej pri starešinstvu imenovane carinarne.

g Mednarodna razstava za les in kongres v Lyonu. V Lyonu se bo vršil od 20. oktobra do 2. novembra t. l. velik mednarodni kongres za les z razstavo lesa.

g Mednarodni velesej v Lyonu I. 1925. Svetovno znani mednarodni lionski velesej se bo vršil drugo leto, tekom meseca marca. Ravnatelj naše pooblaščenice trgovske agencije v Lyonu g. M. Andrić, ki je generalni zastopnik tega veleseja za celo Jugoslavijo, je zainteresentom za informacije, kakor tudi za prijave na razpolago.

g Razstava modernega strojnega orodja. V Londonu se vrši od 5. do 27. septembra t. l. razstava modernega strojnega orodja, strojev za predelovanje lesa itd. Razstava se vrši v Olympiji. Informacije o razstavi dobijo posetniki na razstavi britanske države v bazarju št. 284.

g Tečaj zlate marke. Po pariteti berlinske borze je tečaj zlate marke 20.22 dinarjev (4.95 zlatih mark za 100 Din).

g Naraščanje cen žitu na berlinski produkti borzi. Na berlinski produkti borzi se opaža zadnje dni veliko zvišanje cen žitu in mleviskim izdelkom.

g Odprava plačevanja carine v zlatu na Poljskem. Dosedaj se je morala plačevati na Poljskem carina v efektivnem zlatu. Sedaj je z uvedbo nove carinske tarife plačevanje v efektivnem zlatu odpravljeno, kar je gotovo posledica poljske valutne reforme.

g Subvencije pomorskim parobrodarskim družbam. V projekt državnega proračuna za tekoče leto je vnešena tudi vsota 40 milijonov dinarjev za subvencije našim pomorskim

parobrodarskim družbam. Prvenstveno pomoč bodo dobile družbe, ki se bavijo z obakno plovo.

g Likvidacija srbske banke. »Smederevska gradjanska banka« v Smederevu se nahaja v likvidaciji.

g Uvoz prejemnih radiotelegrafskih aparatov. Po odloku ministrstva pošt in telegrafov, bodo dajale dovoljenja za uvoz prejemnih radioaparatov poleg ministrstva tudi vse poštne direkcije v naši kraljevini.

g Gospodarski polom na Ogrskem. V drugi polovici preteklega leta je prenehalo obratovati samo v Budimpešti 6082 industrijskih in trgovskih podjetij. Ravnotako je opustilo svoj posel 206 borznih mešetarjev in 980 borznih obiskovalcev, ki so šli v druge poklice.

g Bolgarska zunanja trgovina. V prvih petih mesecih t. l. je uvozila Bolgarija blaga za 2 milijardi 285 milijonov levov, istočasno pa izvozila za 1 milijardo 708 milijonov levov. V primeri z isto dobo lanskega leta se je povečal uvoz za 184, izvoz pa samo za 54 milijonov levov.

g Ugodne finance Bolgarije. V budžetnem letu 1923-24 so presežali državni dohodki Bolgarije izdatke 360 milijonov levov.

g Ogrska Narodna banka in funt sterling. Iz Budimpešte poročajo, da se bo ogrska Narodna banka posluževala pri preračunavanju kot podlage angleškega funta. Vzrok temu leži v ozkih zvezah med ogrsko Narodno banko in Bank of England.

g Zvišanje obrestne mere pri avstrijski poštni hranilnici. Dne 16. t. m. je zvišala poštna hranilnica svojo obrestno mero za hranilne vloge na 9 odstotkov. Posledica tega je bil takojšen pritok večjih kapitalov v poštno hranilnico.

g Izrabljanje vodnih sil v Avstriji. Naša sosedna Avstrija razpolaga z ogromnimi vodnimi silami. Že leto dni se dela za to, da bi se popolnoma osvobodili uvoza tujega premoga (iz Češkoslovaške, Poljske in Nemčije). Začetkom leta 1924. se je že izrabljalo 356.500 konjskih sil, s čemer se je nadomeščalo skoro milijon ton premoga. Pri tem je treba vpoštevati, da ta statistika obsega samo večje naprave z najmanj 1000 konjskimi silami. Vpoštev niso vzete številne manjše koncesije. Letos se bo zgradila velika naprava Spullersee in več naprav v okolici Innsbrucka. Letos bodo začele obratovati tudi železnice z električno pogonsko silo.

g Amerikanska mast. Z ozirom na naše večerajšnje poročilo o nadaljnjem dvigu cene ameriški masti, priobčujemo zopetno podražitev. Danes notira: sodi 170 kg 33.45 dolarjev, sodi 50 kg 33.70 dolarjev, zaboji 25 kg 33.85 dol. Podražitev od večeraj znaša 0.30 dolarja pri 100 kg.

g Pocenitev moke na Poljskem. Iz Varšave poročajo o konferenci pekrov, ki je sklenila znižati ceno moke od 30 do 25 »zlotih« pri 100 kg.

g Žetev v Združenih državah. Za pšenico in oves je uspeh letošnje žetve v juliju ugodnejši od predvidenih števil v juniju. Pridelek ozimne in pomlad. pšenice se računa na 201 milijon mte (6 odstotkov manj kot 1923); oves 197 milj. mte (4 odstotke več kot 1923); ječmen 16 milj. mte (3 odstotke več kot 1923) in riž 37 milj. mte (14 odstotkov manj kot 1923). Pridelek koruze bo vsled letošnjega mraza in suše v najbolj produktivnih okrajih — nepovoljen. Računa se samo na 637 milijonov mte (17 odstotkov manj kot 1923). Letošnja produkcija lanenega semena s 7 milijoni mte bo za celih 50 odstotkov večja od lani. Povečali so kultivirano površino.

Iz širnega sveta.

100 let Fifth Avenue.

(Jubilej največje ceste sveta.)

Newyork, koncem junija.

Meseca avgusta 1824 je bila tu otvorjena za splošni promet nova ulica, ki seje začela ob pokopališču ubožecev. Takrat je presekala jedva šest večjih skupin hiš. To je bil začetek ceste, ki prekaša glede dolžine in imponentnosti vse svoje vrstnice po največjih centrih poslovnega življenja. Tam, kjer je bilo ono pokopališče, je danes Washington Square. Tisto zemljišče je kupil leta 1797 neki farmer, imenom Elbert Herzing, za 1000 funt šterlingov, da bi služilo onim, ki jih pokopljejo na račun davkoplačevalcev.

Čudovit je razvoj 5. ceste (Fifth Avenue) in isto velja o njeni zgodovini. Skromno so ji udarili temelje ob tistem pokopališču. Danes je žila, po kateri polje burna poslovna kri, kjer uganja »business« svoje orgije. Na obeh straneh se bleste ogromne palače ameriških milijonarjev in milijarderjev, vmes pa največje trgovske tvrdke sveta.

Leta 1892. so podaljšali to cesto z »drugo sekcijo«, ki je segala do 21. ceste; leta 1897. s »tretjo« do 42. ceste in leta 1848. s »četrtjo« do 59. ceste. V sledečem četrtoletju so podaljšali 5. cesto do reke Harlem.

Ko je bila Fifth Avenue še v razvojnem štadiju, jo je ob 23. cesti križala Bloomingdale Road; kakor danes, ko se naziva slednje Broadway. Ob 32. cesti jo je križal majhen potočič, ki se je razlival v »Sun Fish Pond«.

V tem »ribniku« se je po letu kopala otro-

čad; po zimi so ga uporabljali kot drsališče.

Kjer so pred sto leti prežali lovci na fazane, stoji danes impozantni Waldorf-Astoria Hotel.

5. cesta leži v centru; radi tega so si baš ob njej zidali imovitejši sloji svoja stanovanja. Hišo ozir. palačo, ki jo je leta 1838. zgradil Henry Breevort ob križišču 9. ceste, je bilo dalje časa smatrati kot središče družabnega življenja. Leta 1840. so sezidali prvo cerkev ob križišču 5. cerkve. V tej cerkvi je bil leta 1850. poročen prezident Tyler z Julijo Gardner. Ta cerkev stoji še danes. Na 5. cesti se nahajata razen omenjenega svetišča še presbiterijanska in niozemsko-reformirana cerkev.

Fifth Avenue je pridobila na sijaju v letu 1882., ko sta Vanderbilt in Astor ob njej postavila svoje ogromne palače. Bila je cesta, ustvarjena za parade in zgodovinske dogodke. Grant je spadal v vrsto slavnih mož, ki so jih nesli ob zvoku pritaženih bobnov po tej cesti. Tu so bile velike Dewey-jeve parade in tu je bilo središče Hudson-Fulton slavnosti. — Ogromne so bile parade v letih svetovne vojne.

Fifth Avenue je cesta inspiracij. Izhajajoč od Washington Square, ki še sanja o neki preteklosti, stopiš kmalu v nov, poslovni svet, kjer se na tisoče marljivih ljudi ukvarja v ogromnih palačah s trgovino. En gros. Madison Square je kakor vaza. Dalje: veliki bazarji, trgovske palače, ogromne izložbe; v slednjih je videti vse, kar premore um in pridnost svobodnega državljan. Po ogromni cesti se preliva veletok ljudstva. In človek občuduje klubske palače, javne spomenike,

znamenita poslopja. Na vzhodni strani lepi in prekrasni Central Park...

Ves Newyork se pripravlja na jubilejne svečanosti Fifth Avenue nerazdružljivo zvezana z zgodovino ameriškega blagostanja in napredka.

E. R.

Zračna pošta na Alaski.

Alaska je tista ogromna dežela v Ameriki, ki nam je bila prej znana samo kot dežela snega in ledu, ki pa sedaj kljub zimskemu mrazu dobiva zmeraj bolj obliko kulturne dežele. Zlato je leta 1896 privabilo nekaj doseljencev tudi v notranjštino; tisti ki niso nič dobili, so poskusili ž živinorejo in poljedelstvom — in šlo je. Prometne razmere so bile do zadnjega časa kljub nekaj železnici zelo slabe. Med krajema Fairbanks in Mac Grath, pripoveduje list »Luftweg«, so vozili pozimi pred kratkim še psi. Sani so vlekli.

Pot je dolga 600 km, zelo težavna, vozili so osemnajst dni, za tja in nazaj si plačal tisoč dolarjev. Sedaj so vpeljali zračno pošto in pilot prevozi 450 km dolgo zračno črto v par urah. Ko je letel prvič, je odšel iz Fairbanks ob devetih zjutraj, je prišel v Mac Grath 10 minut pred poldnem, je odšel ob tri četrt na tri spet nazaj in je prišel v Fairbanks ob tri četrt na sedem. Pa je bil še hud veter in tema mu je nagejala, ko je letel nazaj. Alaska je namreč zelo na severu in pride pozimi noč veliko prej kakor pri nas. Prej je bilo treba čakati na pismeni odgovor 36 dni, če je dotičnik namreč takoj odpisal, sedaj pa dobis odgovor lahko že isti dan. Kakšna sprememba! In kakšna sprememba tudi v ceni. Prej si dal za pismo več dolarjev, sedaj pa niti toliko stotink ne.

— Propadanje verske misli med protestanti. Ameriška protestantska revija »The Christian Century« je otvorila anketo o verskem prepričanju med dijaki na protestantskih krščanskih kolegijih. Uspeh je bil sledeči: 90% dijakov se je priznalo za kristjane, toda polovica od njih ugotavlja, da koncem študija ne veruje več v bivanje osebnega Boga. 85% dijakov je včlanjenih v kateri izmed protestantskih cerkva, a 51% pripominja, da so se tekom študij le silno redko udeleževali službe božje. 75% sploh ni imelo v šoli nobenega verskega pouka. 56% izjavlja, da se njihovo versko čustvo tekom študij ni prav nič poglobilo. Začetkom tečaja je imelo 43 dijakov namen, da se posvetijo duhovskemu stanu, končno pa je študiralo bogoslovje le 16 slušateljev. Pred 25 leti je na teh kolegijih zavzemal duhovski stan med poklici, katerim so se posvečali slušatelji, prvo mesto, trgovski pa šesto; sedaj se je razmerje obrnilo.

— Bivši saški prestolonaslednik — duhovnik. V Dresdenu je bil te dni v mašnika posvečen bivši saški prestolonaslednik Georg. Princ šteje sedaj 31 let. Njegov stric princ Maks Saški je že od l. 1895. duhovnik in deluje sedaj kot vseučiliški profesor v Freiburgu.

— Radiotelefon v službi verske misli. Ameriški katoličani so izkoristili radiotelefon v verske svrhe. Katoliško vseučilišče v S. Louisu prireja zadnje mesece vsako nedeljo popoldne ob 2. uri konference o verskih vprašanjih, ki jih radiotelefon raznaša širom Amerike. Uspehi so nepričakovano lepi. Vseučilišče dobiva od vseh strani zahvalna in vzpodbujevalna pisma od oseb, ki bi drugače nikdar ne slišale božje besede. Tako piše neka židovska gospa, da sedaj razume, kako se more ljubiti krasne krščanske nauke. Vseučilišče bo s konferencami nadaljevalo.

— Izpreobrnitve. V zadnjem času je bilo zopet več znamenitih izpreobrnjenj. V Ameriki je prestopil v katoliško cerkev rusko-pravoslavni škof Stefan A. Dzubay. Na Angleškem je postala katoličanka sinaha bivšega premierja Asquitha, žena Raymonda Asquitha. Katoličanka je postala dalje ugledna norveška pisateljica Sigrid Undset. Na Philippinah je prestopil v katoliško cerkev protestantski pastor Catlin. Suhe veje odpadajo, a zato poganjajo na drevesu katoliške cerkve vedno nove, krepke mladike.

— Katoliška univerza v Avstraliji. Za Pekingom ima dobiti katoliško univerzo tudi avstralska prestolnica Sidney. Z univerzo bo vvezana posebna ženska visoka šola.

— »Aviatični rekord«. Nekaj prav posebno smešnega je napisal češkoslovaški poročevalni urad. Združil je ribo, Masaryka, zrakoplovstvo, politiko in geografijo v par besedah v komično zvezo in je dal škotskega lososa v službo sprave med narodi. Poročilo se glasi: »Danes opoldne so izročili na Hradčanih predsednikovi kuhinji lepo, en meter dolgo in popolnoma svežo ribo losos. Predsedniku republike — Masaryku — jo je pripeljal angleški polkovnik Alfred Stead in sicer z aeroplanom de Havilland, s tistim aeroplanom, s katerim se je pretekli petek pripeljal v Prago angleški minister Thomson na aviatično razstavo. Ribo so vjeli včeraj zvečer ob škotski obali, so jo s prvim vlakom pripeljali na londonsko sedmilišče v Croydonu in nato v manj kot sedmih urah z aeroplanom v Prago. Tako so več kot 1600 km, od lovišča do Prage, napravili prej kot v 24 urah. Polkovnik Stead vidi v tem rekordnem poletu dokaz za nadaljne možnosti v razvoju zračnega prometa in misli, da aviatika narodov ne bo samo zblížala po prostoru, tem-

več jih bo tudi ožje sprijateljila. Polkovnik Stead pozna našo republiko in je prepričan, da ta stran aviatike ne bo nikjer bolj upoštevana kakor v češkoslovaški republici. Pri nas bi bila tudi. Saj je lepo, če kdo ribo prinese.

— V ometi milijonov. Omedliš skoraj, če bereš poročilo avtomobilske zveze severoameriške za leto 1923. Lani so napravili v Uniji 4,086.997 motor. vozil; od teh je bilo 3,594.287 voz in sicer 2,334.360 odprtih in 1,259.877 zaprtih. Kanadski vozovi so tudi zraven, v kolikor se tiče ameriških licenc. Skupna vrednost

za vso letno produkcijo znaša 1.600.000.000 dolarjev, vrednost pritoklin 200 milijonov dolarjev. 329.000 avtomobilov so eksportirali, licenc so oddali 15.092.177, med njimi 13.464.608 za luksuz-vozeve. Kakor vidimo, znaša eksport le majhne odstotke skupne produkcije. Novih voz so z ozirom na produkcijo leta 1923 napravili 53 % več. Licence so se pa pomnožile samo za 23 %. Neki Avstrijec si je dovolil šalo in je zračnil, da so najrevnejši lastniki avtomobilov tisti, kojih mesečni dohodki so 7 do 8 milijonov kron. Teh je 1,079.000.

sti plačevanje šolnine. »Ni mogoče,« je kratki odgovor. »Pa vsaj polovico popustite!« je prosil dijak. »Veste kaj, kako si predrznete z menoj barantati? Za kaj me pa imate?« — »Za največjega Hebrejca naših časov.« — Hebrejec je pa lahko ali poznavalec hebrejščine ali pa prav zvit trgovec. — Gesenius je bil z odgovorom zadovoljen in dijak ni nič plačal.

PRAVO POLENO.

Predsednik Casters v Walesu je rekel svojemu dvanajstletnemu sinu, naj mu prinese zelo smolnato poleno, da ga bo dejal v peč. Ker pa očetu poleno ni bilo všeč, je sina nabil, nakar je razžaljeni sinček pobegnil od doma. Trideset let ni bilo o njem ne duha ne sluha. Nekega dne pa, ko se je oče, sedaj že siv, grel ob peči, je vstopil v sobo sin, držeč v roki veliko smolnato poleno. Brez vsake besede ga je ponudil očetu. Ta ga je vzel, pogledal in vrgl v ogenj, rekoč: »No, vidiš, to je tako poleno, kakor sem ti ukazal, da mi ga prinesi.«

Sin je bil postal medtem velik svetovni potovalec.

NOTRANJE ŽIVLJENJE.

So ljude, ki ne morejo niti trenutek molčati in biti sami, tako malo notranje kulture imajo. Ganghofer je rekel: Zalostno, če človek ne more biti eno uro sam. Takim bi bilo dobro zapomniti si sledečo anekdoto.

Feliks Holländer je prišel v mladih letih v Rim in je obiskal pesnika Arne Garborga v njegovi stalni gostilni. Pesnik mu je molče pokazal stol pri mizi. Ure in ure sta sedela tam in nista izpregovorila besedice. Nato Garborg vstane in reče: »Pridite jutri zopet!« Drugi večer isti prizor, tretji tudi. Holländer si ni upal črhnuti, tako je pesnika spoštoval, in vendar se je bližala ura odhoda iz Rima. Ko vstaneta, reče Garborg: »Vi ste pa res prav prijeten človek« in gre.

V eri dr. Žerjava.

Razprava proti Al. Sedeju. — Obsojen na 13 mesecev težke ječe!

Dne 15. t. m. se je vršil pred celjskim sodiščem proces proti g. Sedeju. Obtožen je bil po členu 1, točka 1 glasovitega zakona o zaščiti države, češ da je pozival za pristop k organizacijam, ki imajo namen propagirati komunizem in terorizem. Obtožnica je predlagala zato obsodbo na 5 letno ječo. Obtožba utemeljuje to s sledečimi razlogi: G. Sedej je v Trbovljah na 1. majskem shodu Neodv. delavske stranke Jugoslavije dejal: »Danes praznuje proletarijat celega sveta svoj največji praznik. Pozdravljam vas v imenu NDSJ (Neodvisne delavske stranke Jugoslavije), ki je edina boriteljica in osvoboditeljica del. razreda. Danes bo proletarijat Trbovelj manifestiral kljub izdajstvu socialne demokracije, ki je odklonila skupno proslavo 1. maja. Revolucionarni (podčrtava obtožnica) proletarijat bo pokazal svojo zavednost...« — Dalje je pozival vse, naj se združijo v NDSJ. Govor je končal s klicem: »Živel revolucionarni proletarijat Slovenije, združen v federaciji balkanskih sovjetskih republik! Živel prvi maj!« Mladina pa je v spreduvoda pela komunistične himne in vzklikala Ljenu, Trockemu i. dr. Na čelu tega spreduva je korakal Sedej, ki je zopet nagovoril množice in hvallil sovj. Rusijo in končal: Živela NDSJ v zvezi s sovj. republikami Balkana in Podonavja! —

To priča trboveljski orožnik na podlagi izpovedb nekega konfidenta, čigar imena noče navesti.

Obdolženec priznava, da je rabil izraz »revolucionarni proletarijat«, kar naj pomenja razredno-bojni proletarijat. Sklicuje se zlasti na »Glas Svobode«, ki je vedno tako nepoplenjen pisal. Drugo obdolženec zanika.

Priča Božič Julij (Orjunaš) pravi, da je rekel Sedej: »Nobena Orjuna in nobeni frakarij nas ne bodo premagali. Živela internacionalna republika Slovenija, združena s podonavskimi in balkanskimi federativnimi republikami!« — Predsednik ga je nato vprašal, kako si je mogel tako dolg stavek zapomniti.

Druga priča Jožef Res pravi, da je pozival navzoče za vstop v NDSJ in govor je končal s klicem: Živela sovjetska Rusija!

Vladni komisar g. dr. Brunšek pravi, da je Sedej končal svoj govor, da je ogromna večina proletariata revolucionarna in je vzkliknil: Živel revolucionarni proletarijat!

Franc Klopčič pravi, da je Sedej govoril o domačem in zunanjem političnem položaju, o pomenu 1. majnika in da je rabil dvakrat besedo »revolucionare« v pomenu razredno-bojevnem.

Zagovor obdolženca.

Sedej izjavlja, da se ne čuti krivega in govora, kakor ga citira v ovadbi neznani konfident, ne more priznati za svoj govor. Od izida tega procesa je odvisna eksistenca njegove družine (žena in 3 otroci). Govoril je na podlagi 1. majskega manifesta, ki ga je izdala stranka in ki ni bil zaplenjen. Govor, kot ga navaja ovadba, je popačen, ekscerpiran in navaja take vzklike, ki so brezsmiselni in jih on ni mogel izreči. Besedo »revolucionare« je rabil, in ta beseda se rabi že nad pol stoletja v pomenu razredno-zaveden, razredno-bojeven. To besedo vidite vsak dan še celo po soc.-demokratskih časopisih. Pozivanje

Zanimivosti.

O kavi.

Leta 1582 je izšla v Frankfurtu ob Menu knjiga augsburškega zdravnika Leonharda Ranwolffa, ki morebiti prva v Evropi omenja kavo. Ranwolff je bil mestni fizik v svojem rojstnem kraju mestu Augsburgu in je potoval na jutrovo, kjer je opazoval razne rastline in jih nabiral. Svoje dogodke je popisal v omenjeni knjigi, ki je lep svedok podjetnosti in raziskovalne sposobnosti avtorja. V osmem poglavju prvega dela pripoveduje Ranwolff o veliki obrti in trgovini mesta Halepo, o turški jedi in pijači, o običajih itd. Nato govori v tisti klasični nemščini onih dni, da moraš nehoti biti dobre volje: »Če pa boče kdo kaj jesti ali piti, imajo tudi velike odprte prostore, kjer se skupaj na zemljo usedejo in skupaj pijejo. Med drugim imajo tudi neko pijačo, ki jo zelo cenijo in kavbo imenujejo, skoraj tako črno kot črnilo in zelo dobrodošlo v boleznih, posebno žledodnih (das ist gar nahe wie Dinten so schwarz, und in Gebrechen, sonderlich des Magens, gar dienstlich). Pijejo jo zgodaj zjutraj, tudi na prostem, vai, brez strahu, iz prstenih in porcelanskih globokih čašic, tako vroče, kakor le morejo, večkrat nastavijo, pa le malo posrknejo (setzen oft an, tun aber kleine Trüncklein) in dajo takoj naprej, kakor sedijo naokrog.«

Kavno drevo (oziroma grm) in kavo pa omenja potem Prosperus Albinus v knjigi »De Plantis Aegypti«, Benetke 1592, in pa v knjigi »De Medicina Aegyptiorum«, 1591. Prosperus Albinus je bil profesor v Padovi. — Med drugim piše tole: »Večkrat uporabljajo prevretek, kavva imenovan, ki ga pripravljajo iz temnega semena, bobu podobnega. Drevo, ki nosi sadež, sem videl na vrtu nekega turškega bega. Bilo je iz Arabije.« — Alpinus pripoveduje naprej, da se na primer v Kairo naslanjajo na kavi prav tako kakor v Italiji na vinu. Slednjič omeni nekaj zelo zanimivega. Pravi namreč, da je okus kave najbolj podoben okusu cikorijskega zvetka. Torej so že takrat poznali cikorijo, ki je pozneje kot nadomestilo za kavo igrala tako vlogo in jo še igra. Imeli bi torej znamenit slučaj, da je bilo nadomestilo v Evropi prej znano kakor pa kava sama.

Kava je doma najbrž v Abesiniji. Še danes je tam pokrajina Kafa. V Abesiniji je doma tudi pripovedka o dozdavnem odkritju poživiljačnega kavnega učinka. Pravijo, da so pastirji opazovali, kako so koze in velbdili včasih zelo zabavno skakali okoli in sicer zmiraj takrat, kadar so prej jedli liste kavnega grma.

Iz Abesinije je prišla kava v Arabijo. Šejk Eh-Gadzeli in mufti Gemaledin iz Adena sta menda običaj pilja kave vpeljala v Arabijo v 15. stoletju. Kmalu se je ta običaj udomačil v Adenu, Mekki, Medini in v Kairi. Tam so nastale tudi prve kavarne, ki so jih očitno najbolj obiskovali ljudje duševnega dela, ker so se imenovala »šole mladosti« in pa »šole spoznanja«. Igrali so tam tudi šah in politizirali so, torej tako, kakor pozneje v Evropi. Pripovedujejo tudi, da so derviši v onih nočeh, ko so morali vso noč moliti, pili kavo. Imeli so jo v velikih, rdečih, prsteni posodi, sprejemali so pijačo spošljivo iz rok predstojnika, v čašah. Torej najbrž veliki in rdeči glinasti vrči, kakor so na primer še danes navadni v severovzhodni Afriki. Mohamedanski duhovniki so se baje zelo jezili, da so verniki rajše zahajali v kavarne kakor pa v mošeje. Iz teh in gotovo tudi iz političnih vzrokov so kavo opetovano prepovedali, pa se je kljub temu čez Damask in Aleppo razširila v Evropo. Prva evropska kavarna je nastala menda v Marseille. Pozneje beremo o kavarnah v Parizu in na Nemškem; na Dunaju na primer leta 1683, v Leipzigu 1694; ta kavarna obstoji še danes. Tudi v Evropi je imela kava včasih hude nasprotnike; tako Friderika II., ki je na neko vlogo odgovoril, da je bil s pivom vzrejen, ki je veliko bolj zdravilno kakor kava.

O kavni poeziji pa prihodnjič.

ŠTIRISTOLETNICA KAKAA.

Ravno štiristo let je, odkar je prišel kakao v Evropo. Za Kolumbovega prihoda so v Ameriki kakao že pili, ko je Carter osvajač Mehiko, je bil kakao tam denar in sicer zakonito določen denar. Montezuma, vladar Mehike, je bil na kakao ves nor in ga je spil vsak dan petdeset čaš. Koliko je ta čaša držala, nam ni znano, vemo pa, da je bil Montezuma velik pivec.

Leta 1524 so prinesli Španci kakao na Španko. A šele leta 1657 je bil na Angleškem skoraj neznani, neki francoski trgovec ga je prinesel tja. Za kraljice Ane (1702—1714) je

postal kako moda; ustanovili so klub »Kakao-čaje«, pili so kakao in čaj in kmalu igrali tudi hazard. Walpole pripoveduje, da so pri kakao zgubili včasih do 180.000 funtov. Torej ni tako nedolžen, kakor se vidi.

Povodom britanske razstave v Wembleyu so producenti ugotovili, da je okoli leta 1900 zadostovalo za svetovno uporabo 100.000 ton kaka, leta 1922 ga je bilo treba pa že 400.000 ton. Čudno je to, da je bila kava v Abesiniji že davno znana in da so pili Kitajci čaj že tritisoč let pred Kristovim rojstvom, da je pa v Evropo prvi od treh osvežilcev prišel najmlajši brat, kakao.

UPLIV TELESNIH VAJ NA CIRKULACIJO KRVIL.

Upliv telesnih vaj na cirkulacijo traja dalje časa, kot se pa splošno domneva. Težak telesni napor moti po Boigeyu srčni ritem pri treniranih 40 minut, pri netreniranih pa tudi do 5 ur. To velja za tek na kratki progi 100 m; pri teku na 3000 m, ki traja po kvaliteti tekača 9—11 minut, traja ta učinek pri netreniranih 1—5 ur; ugotovili so celo, da je prišlo srce normalno delovati šele 17 ur po naporu. Veslanje in sicer 20 udarcev z veslom v minuti, moti srčno delovanje pri treniranih 30 minut, pri netreniranih pa modifirajo ritem srca 35 minut do 2 uri. Po nogometu nastopi normalne razmere kmalu po naporu, to zaradi kratkih vmesnih pavz, ki nudijo srčni muskulaturi oddih. Zelo umestno je po težkih naporih ležati počivati, ker to precej skrajša trajanje srčnih motenj.

NEMUZIKALNE CVETLICE.

O cveticah, ki ne ljubijo godbe, so pisali ameriški časopisi. Nekatere rastline so baje tako občutljive, da obrnejo svoje cvetove v nasprotno stran, če donijo k njim od ene in iste smeri muzikalni toni. Posebno se je pokazala ta nemuzikalnost in nekatere vrstah alpske vijolice in vrtnih nageljnov, ki so nagnile svoje cvetove v nasprotno smer godbe. Ako so jih znova obrnili k godbi, so čez nekoliko ur opazovali isto. Tudi bele velikonočne lilije so se enako zadržale.

IZRABLJANJE VULKANSKIH PLINOV.

Misel izrabljati energijo vulkanov je že zelo stara, toda uresničenje je zelo težavno. Poleg tega moramo računati na možnost novih izbruhov in uničenje vseh z velikimi stroški narejenih naprav in aparatov, ki bi prišli pri tem izrabljanju v poštev. Več izgleda ima izrabljanje vulkanskih vodenih par, ki prihajajo na različnih krajih iz zemlje, kar delajo v velikem stilu v Italiji. V ta namen so postavili v Larderello, v piranski provinci geotermične naprave. Odprtine, iz katerih izhajajo 180°—190° vroče vodne pare, so razširili tako, da donaja odprtina 3000—14.000 kg vroče pare. Toploto teh vodnih par pretvarjajo v posebni parni strojih z nizkim pritiskom v silo; in v kondenzatu pridobivajo na 1 l vode približno 3 grame borove kisline, ki je važen razkrojevalni produkt turmalina.

NADARJENOST IN ALKOHOL.

Največjim modernim pisateljem in pesnikom prištevajo Norvežana Henriha Ibsena in Björnsterne Björnsona. Dočim je Björnson bolj vesele narave, je Ibsen mračen in težak. Ibsenovih nazorov je veliki Aleksander Kjelland. Alkohola pa kljub mračnosti Kjelland vseeno nikoli ni skržil in mu je bil celo vnet zagovornik. Državni svetnik Hegel, znameniti lastnik znane založbe Gyldendal v Kjöbenhavnu je naročil svojemu slugi, da mora zmeraj prinesiti žganje, kadar bo Kjelland prišel. In sicer, ne da bi mu kdo kaj rekel. Nekoč sta bila oba pri Hegelu na obiskih. Kjelland in Björnson. Kar gledal ga je, Björnson Kjellanda, kako je zvrčal kozarec za kozarcem.

»Aleksander!«, mu je rekel, očitačaje ga gledaje, »ti vendar piješ alkoholno pijačo?« »Kaj, alkoholno pijačo? Motiš se, jaz pijem čisti alkohol.«

»Ali se ne sramuješ? Ti piješ strup, ki moti duha in uničuje telo! In še v takih množinah!«

»Bodi vendar pameten! Jaz ga vendar pijem, ker pomaga, in pij ga tudi ti!«, reče Kjelland.

»Pomaga? Kako?«

»Boljša stvari boš pisal, kakor jih pa pišeš sedaj. Tudi Ibsen pije.«

DVOUMEN ODGOVOR.

Gesenija, slavnega profesorja semitskih jezikov v Halle, je prosil dijak, naj mu odpu-

na vstop v NDSJ ni kaznjivo, ker NDSJ ima svoj nezaplenjen legalen program. Govoril je o pomenu in zgodovini 1. maja, o notranjem in zunanjem pol. položaju. Ovdaba o vsem tem na govori, temveč podaja le ekscerpirano in še popačene vzklike, ki izgubljajo pravi smisel. Za to navaja dokaze. Tudi priče same zanikujejo vzklike, kot jih podaja ovdaba. Propagiral sem idejo delavsko-kmetijskega bloka in delavsko-kmetijske vlade, kar se lahko zgodi legalnim putem. (Mac Donaldova vlada v Angliji.)

Državni pravdnik dr. Rus Orjunaš pri tem zavpije: »Pa to se vi upate v Trbovljah propagirati, ko so množice nevedne?!« Sedej: »Prosim, gospod državni pravdnik...« Drž. pravdnik: »Nič gospod, nič državni pravdnik, jaz sem tu zagovornik gotove ideje (orjunaške).« Nastane daljša debata o vladnih oblikah; v to debato se vmeša tudi predsednik razprave. Sedej ugotavlja dalje, da si izpovedbe prič, ki jih jemlje državni pravdnik za podlago obtožbe, nasprotujejo in da obtožnica sama pravi v začetku »Sedej je izvajal približno sledeče.« — Obtožnica, na podlagi katere obsojuje človeka na večletno ječo z drugimi, še hujšimi posledicami, bi morala biti precizna in bi morala biti citirana kot govor, ne pa kot približen izvešček iz tega govora. Ona je torej popolnoma neutemeljena in tendenciozna. Po osmih letih sem se vrnil iz Rusije in si s težavo ustvaril eksistenco in sedaj mi jo hočejo uničiti na podlagi ovdabe o »približnem« govoru.

Nato se je razvila zopet daljša debata o njegovem bivanju v Rusiji, o programu NDSJ, o razrednem boju, revoluciji itd.

Nato se zaslišajo priče: Vladni komisar dr. Brunšek, Klopčič, Knez, orožnik Šergan — vsi govore v prilog Sedeja razen edine priče Božiča, orjunaša. Zagovornik dr. Goričan zahteva oprostitev Sedeja.

Nato je povzel besedo državni pravdnik, član Orjuna, ki je brez ozira na izpovedbe zaslišanih prič utemeljeval obtožnico. V svojem govoru je med drugim dejal: »Kako je razumeti pojem revolucionaren, si je treba razlagati v zvezi z dogodki 1. junija in v zvezi s tem, kaj se je zgodilo v Ljubljani s tistim komunističnim umorom pred pošto... (Dokazano je, da je Orjunaš Grubešič izzival socialdemokratske skavte!) On je imel lepo eksistenco v Ljubljani in jaz mu zamerim, da je mož, ki spada med primorske Slovence, in bolje bi bilo, da bi ostal v Italiji, da bi ga Italijani naučili spoštovati njegovo zemljo, kot

pa da rovari kot gost pri nas... (Tako je mogel govoriti samo Orjunaš!) Predlagam še posebej, da se obtoženec z ozirom na to, da je inteligent in da hodi kot tak med nevedno(!) maso, strogo kaznuje, da se da enkrat eksperiment.

Po daljšem posvetovanju so se vrnil sodniki z nepričakovano, drakonsko obsodbo: Sedej se obsodi na 13 mesecev težke ječe, s postom in trdim ležiščem vsakih 14 dni, dvomesečni preiskovalni zapor se mu ne vstaje.

Ta obsodba je očitno mogoča le v času, ko vlada v Sloveniji dr. Zerjav.

Stol sedmorice, upamo, da ne bo potrdil te obsodbe.

Tudi ta proces kliče: Zerjav je doigral — Zerjav naj gre!

St.

Pištanj
KUPATILO
Prvo kopališče za zdraviljenje
reumatizma, trganja, izlisa, ekzematov. Direktni brzovalak preko Bratislave. Informacije L. Schreiber — Zagreb Akademski trg 1.

Izpred sodišča.

Vzkljene obravnave. Nehvaležen sin je čevljarji pomočnik, posestnikov sin Jože Boncelj iz Dupelj. Fant, ki stanuje pri svojem očetu, je bil obtožen, da je ukradel očetu iz zaklenjenega kovčka, od katerega ključ je imel oče vedno v hlačnem žepu, en 10 dolarški cekin, vreden 3116 kron, 2 srebrnjaka po 25 centov in 5 bankovcev po 100 Din. Oče delj časa ni pogrešil denarja, tudi ni kmalu prišel na sled, kdo bi bil tat. Na sina prvotno seveda niti mislil ni. Kmalu nato pa mu je povedal neki A. Zupan, da je videl pri njegovem sinu veliko denarja in en zlatnik, katerega pa on ni poznal. Nato je zvedel oče, da je kupil njegov sin samokres. Končno pa mu je povedala še fantova nevesta, da je videla pri njem ne navadno veliko denarja in en cekin. Sledila je ovdaba. Fant je tatvino tajil in trdil, da si je kupil samokres iz svojega zaslužka. To pa ni držalo in fant je bil obsojen v Trzinu na 1 mesec strogega zapora in mora povrniti očetu še 5296 kron. Ker pa s to sodbo ni bil zadovoljen, se je pritožil. Pri vzkljeni obravnavi ni vedel nobenih novih dokazov in ker se je ugotovilo po očetovem pričevanju, ki je tudi prišel v Ljubljano, da je fant pokvarjen in pod-

vzven tatvini, je senat njegov vzklic zavrnil kot neutemeljen.

Orožnike je vlekel za nos, tako je dolžila obtožnica nekoga Andreja Pogačnika in Puščala pri Škofji Loki. Prišel je Andrej, ki je služil pri naši mornarici, domov na dopust in je pokazal orožnikom pri zglastitvi samo dovoljenje za prosto vožnjo domov. Druge objave je rekel, da nima, in da jo bo dobil še le naknadno po pošti. Čez nekaj časa so ga orožniki pozvali, da naj se izkaže s kako drugo listino. Fant pa je odločno tajil, da nima še ničesar drugega. Orožniki so ga hoteli odvesti in ker se branil, so ga morali vkleniti. Šelo, ko je fant videl, da mu ne pomaga noben odpor, je pokazal objavo, iz katere je bilo razvidno, da je bil mladi mornarek začasno odpuščen iz vojaške službe in to radi bolezni. Fant je trdil, da je zakrival to objavo radi tega, ker so mu nekateri to nasvetovali, češ, skrij se, če ne te znajo vtakniti kam drugam. Orožniki so ga naznanili, da jih je vlekel za nos in da se je odtegnil z zvijačo javnemu nadzorstvu, valed česar je bil fant obsojen z ozirom na to, da ima že 12 raznih predkazni, na en teden zapora. Vsklicno sodišče je njegov vsklic glede krivde zavrnilo, pač pa mu je znižalo kazen od 1 tedna na 3 dni, češ, da njegova krivda res ni bila tako velika.

Prepir za lisice kože. K posestniku Fr. Obermajerju v Zabrstniku pri Litiji je hodila v njegov kurnik v vas predzna lisica. Mož je pazil na zvitoepko in jo je res zasačil v kurniku nad pasjim hlevom na dvorišču. Poklical je tovariša in pobila sta jo s koli in ji slekla lep kožušek. Obermajer je povedal lovski družbi, ki ima v najemu tamošnji lov, da je ubil lisico in je bil pripravljen, da jim vrne kožuh, če mu povrnejo vso škodo, ki mu jo je napravila lisica pri kurah in zajeh. Ker pa mu družba ni hotela več dati kot 200 kron nagrade, je Obermajer kožo obdržal. Družba ga je tožila, sodnik v Litiji pa ga je oprostil. Javni obtožitelj pa je prijavil proti oprostilni sodbi vsklic. Pri vzkljeni obravnavi je mož

zopet ponavljal, da ni imel namena kožo prikriti in si jo prilastiti, marveč je vsak čas pripravljen, da jo vrne, samo če mu povrnejo škodo. Javni obtožitelj je ugotavljal, da res pripušča lovski zakon, da sme vsak res škodljivo žival ubiti, vendar pa mora oddati kožo lastniku lova. Odškodnino, ki mu jo je napravila žival, pa lahko zahteva od družbe administrativnim in civilnim putem. Sodišče pa je vsklic javnega obtožitelja zavrnilo, toda ne iz razlogov prvega sodnika, marveč, ker se je prepričalo, da je bil obtoženec, katerega je tudi neki znanec nehoti napačno poučil, v takem dejanskem stanju, da ni mogel razloževati, da ne dela prav.

Poizvedovanja.

Lovska pisca (ptičarica), rjavo-sive barve, rožaste pasme (Stichelhaar), se pogreša od srede 9. julija. Sliši na ime Frika. — Event. poročila o njej se naprošajo na Mirje, vila Šimenc ali v lekarno na Karlovaški cesti. Najditelju nagrada.

Meteorološko poročilo.

Ljubljana 306 m n. m. vřš.

Normalna barometrska višina 736 mm.

Čas opazovanja	Barometar v mm	Termometer v C	Termometer v F	Nebo, vetrovi	Padačina v mm
17.7. 21 h	733.9	23.1	1.0	jasno s. vzh.	
18.7. 7 h	732.8	20.5	1.5	obl. j. vzh.	2.5
18.7. 14 h	731.0	22.8	1.2	dež vzh.	

SOBA S PRITIKLINAMI se odda. Najemnina se mora plačati za 2 leti vnaprej. — Ponudbe na upravo pod št. 4087.

KLAVIR naproday. Poizve se pri upr. Slovence pod št. 4087.

Mehlovano sobico

išče zakonski par brez otrok, ki je ves dan odsoten. Ponudbe z navedbo cene prosimo na upravo pod št. 4070.

HLAPCA H KONJEM sprejemem. Ivan Ogrin, Grubarjevo nabrežje, Ljubljana.

Sprejemem dva učenca za pleskarsko in slikarsko obrt. Bokal, Celovška cesta 65.

Boljša gospodinjstva išče mesta pri odlični družini k otrokom in kot opora k gospodinjstvu. Ponudbe pod »Poštene« 4090 na upravo lista.

Kot vajenec

se sprejme v špecer. trgovino v Ljubljani krepak deček poštenih staršev z 2 meščanskima ali realnima razredoma. — Naslov pove uprava Slovence pod št. 4010.

ZAGAR želi stalno mesto na žagi venecijanski. Ponudbe na upravo Slovence pod »Venecijanka« št. 4057.

VAJENCA

za krojaško obrt sprejemem. Ant. Presker, Sv. Petra cesta 14. Ljubljana.

UČENCA

za slašičarsko in medičarsko obrt, krepko razvitega in poštenih staršev sprejme s hrano in obleko ali samo s hrano slašičarna Franja Stary, Krško 20. 4079

KUHARICO

marljivo in pošteno, staro 24—33 let, zmožno voditi gospodinjstvo pri mali rodbini, izurjeno tudi v šivanju in pospravljanju sob iščem za takoj za Varaždin. Ponudbe s sliko na upravo Slovence pod št. 4097.

Bivši orožnik išče stalno mesto vratarja, paznika ali kaj sličnega. Ponudbe na upravo pod »Skriben in natančen«, št. 4056.

KUHARICA

ozir. služkinja za vse se išče za malo, boljše družino v Ljubljani. Nastop po možnosti okrog 15. avgusta. — Ponudbe naj se pošljejo pod: F. M. št. 4089 na upr. Slov.

Popolnoma samostojna moč

sedaj na vodilnem mestu, večja knjigovodstva vseh industrijskih poslov, ekonomije ter več jezikov, dober organizator, želi spremeniti službo izven Ljubljane kot oskrbnik ali vodja pisarne. Cenjene ponudbe naprošene pod »Samostojna« na upravo lista pod št. 4101.

TRBOVELJSKI PREMOG IN DRVA

dobavlja Družba »ILIRIJA«, Kralja Petra trg 8. — Plačilo tudi na obroke. Tel. št. 220.

Takoj oddam lokal za delavnico. Poizve in ogleda se v gostilni pri »Kosu«, Zg. Šiška št. 43. 4085

Dve mesečni mehlovanji sobi

vsaka z 2 posteljama je takoj oddati. — Pozvedbe: Sp. Šiška Bellevue. 4045

Sprejemem vajenke za trgovino z mešanim blagom v Ljubljani brez oskrbe. Naslov v upravnistvu pod št. 4020.

Ključ. pomočnik

z dobrimi spričevali išče službo. — Naslov v upravi Slovence pod št. 3974.

Zidarski polir

ali predelavec za betonsko delo se takoj sprejme. — Ing. Rudolf Treco, Gospo-svetska cesta 12, II. 4084

Hiša z vrtom več obdelanega zemljišča, vse v bližini Škofje Loke in celi gozda in del za stelo prodaja takoj za primerno ceno Helena Erženova, Kočarje pri Kočevju. 4078

LEPO POSESTVO NAPRODAJI

V bližini Škofje Loke in Stare Loke je naprodaj lepo posestvo, 7 oralov 789 kv. sežnjav, 6 oralov 610 kv. sežnjav travnikov, 1 oral 455 sežnjav pašnikov, sedaj košenina, in 2 orala 1050 sežnjav gozda, vse arondirano, z novo enonadstropno zidano hišo s hlevom in podom. Naslov pove upravništvo tega lista pod št. 4080.

Kupim ali vzamem v najem pekarijo, gostilno ali samo pekarijo. — SLIVAR, LJUTOMER. 4081

HIŠA

z dobro idočo trgovino, pri farni cerkvi, se radi rodbinskih razmer prodaja za 175.000 dinarjev. Ponudbe pod »Zlata hruška« št. 4072 na upravo tega lista.

Koruzno moko

vsak dan sveže mlet, dobavlja za ceno K 1250 za kg. Naročila na »Posavina«, umetni mlin, Sisek. 4037

Sukanec

pristni češki, laneni, tvrdke Langer št. 40, 80, 100 in 110 se pod tvorniškim cenami prodaja v prodajalni Osrednje šipkarske zadruge, Pod Trančo 1.

Berdo

za tamburaške zборе, popolnoma nov in nerabljen se poceni prodaja. Kje, pove uprava lista pod št. 4034.

TRAPISTOVSKI SIR

z DNEVNO DOBAVO nudi BOR. SEIL — Kočevje.

Mirno stanovanje

išče visokošolec, najraje v bliž. bolnice. Za uslugo bi poučeval ali opravljal kako drugo prim. delo. Naslove prosim na upravo pod Visokošolec št. 4086.

ŠIVALNI STROJ, krojaški, še skoraj popolnoma nov, malo rabljen, se prodaja za 2500 Din. Naslov pove uprava Slovence pod št. 4091.

Hagarin sin.

Roman. Paul Keller. — F. O.

(Dalje.)

12

»Skoro nič ne vem, še tega ne, odkod je. Majhno molitveno knjižico je imela pri sebi v žepu. V njej je bilo napisano: Marta Hellmich, rojena 25. junija 1850. To je vse, kar vem. Toda pošteno in lepo je bila oblečena, čisto pošteno in spodobno, ko so jo našli, ona — ona ni bila vlačuga.«

»Ne, to ni bila,« pravi Hartmann. Ker se prestraši svojih besed, hitro pristavi: »Mislim, rad verjamem, da je bila poštena in dobra.«

Robertu Hellmichu se razjasni obraz.

»Da, čisto poštena in dobra! Zelo spoštovana, stara žena je bila v naši vasi, ki jo je videla v krsti in mi pozneje povedala, da je imela mati čist, dober obraz. Veseli me, da to verjamete, gospod Hartmann.«

Hartmann težko diše. Da bi krenil s težke poti, pravi:

»Ali ste radi hodili z godci? Mislim, da bi morali dobiti kako mesto.«

Robert migne z ramenji.

»Nekajkrat bi ga bil lahko dobil, toda nisem hotel lagati, nisem se hotel skrivati. Če sem povedal, kdo sem in da sem bil tri leta zaprt, so me vedno zopet odslavili. Tako nisem našel prijaznih obrazov razen tovarišev.«

Hartmann molči nekaj časa. Tedaj se spomni glavnega vprašanja, ki ga bo morda odrešilo, morda razjasnilo vse kot zmota.

»Povejte, kdaj ste se pa rodili?«
»15. julija 1869. Mati je bila šele devetnajst let stara, ko je — ko je umrla.«
Hartmann enkrat hitro zavzdihne, potem se obrne proč. Njegov obraz je bled in spačen.

Ni prevara!
15. julija 1869!
To je njegov sin!

Počasi stopi k oknu, nasloni glavo na križ in bobna trudno, lahno na šipo. Robert Hellmich ga gleda začudeno.

»Gospod Hartmann, ne vem — kaj —«
Gostilničar se obrne. Prizadeva si, da bi se zdel čisto miren, kar se mu približno posreči.

»Nekaj sem premišljeval,« pravi.
»Znano Vam je, da hoče gospod dr. Friedlieb Vaše tovariše tukaj pridržati, Vam naj dam jaz dela na svojem posestvu. Da nisem tukaj potrdil, mi ne smete zameriti. Kaj takega se mora premisliti. Če pa hočete, lahko ostanete pri meni.«

»Gospod Hartmann! Dobri gospod Hartmann! Pri Vas ostanem? Jaz —«

»Da, premislil sem se. Potrebujem Vas. Moj sin Bertold gre sedaj k vojakom. Kakor sem rekel, lahko ostanete. Prav dobro Vam bo, boste videli. Ali ste zadovoljni?«

»Gospod Hartmann, prav rad ostanem! — Tako sem srečen! Popotovanja sem sit do grla.«

»Tako je prav! Dajte mi roko!«
Mlada roka se strne s staro in godca spreleti strah, ko čuti, kako mrzla je druga roka.

»Nič Vam ne bo manjkalo. Moja žena je nekako stroga. Tega se morate navaditi. Držite se mene in Kristine!«

V prekipenjači hvalečnosti poljubi tuji godec roko možu, ki mu je ponudil dom.

»Ne, ne — nočem tega! Samo svojo dolžnost vršim. Da, da, dolžnost! Saj ste slišali, doktor je rekel.«

Robert Hellmich izraža v mnogih besedah svojo hvalečnost in veselje, da se je rešil cestnega blata, in obljublja, da bo zvest svojemu krušnemu očetu in mu služil po svojih močeh. Hartmann je vedno zamišljen. V tej odločilni uri noče nič pozabiti. Zopet se nekaj spomni.

»Ljubo bi mi bilo, če bi se zopet imenovali Winter in če ne bi nikomur nič povedovali o materi.«

Mladi godec pobesi glavo. Tudi temu dobremu, prijaznemu možu je torej spomin na njegovo mater madež, četudi verjame, da je bila poštena!

Toda premisli se.

»Saj ni nič na tem, kako se imenujem. Saj sem se vedno pisal za Winterja in tudi po postavi imam to ime.«

»Da, da, po postavi imate to ime,« prikimava Hartmann zadovoljno.

»Imenoval se bom torej Winter in nič ne bom govoril o materi. Saj itak tega ne storim rad. Pa zaradi tega ne smete misliti, da jo zaničujem. Zaničujem samo očeta.«
Gostilničar obstane kot okamenel in strmi vanj.

»Veste — veste li kaj o svojem — svojem očetu?«

»Ne! Da pa o njem nič ne vem, je grdo za njega. O njem bi vendar moral kaj vedeti. Toda ne grizljaja kruha, ne dobre besede, ne kake pomoči vsa leta! Vedno sem mislil, če bi ga kdaj našel, nesrečnega človeka, ki je kriv, da je mati umrla, in da jaz — jaz sploh živim — udaril bi ga — udaril bi ga —«

Hartmann stoji kot okamenel. In ko dvigne godec roko, stopi boječe korak nazaj. Toda dvignil je roke, da bi ga prosil.

»Odpustite mi, gospod Hartmann! Ne mislite nič slabega o meni! Še nikomur nisem nič žalega storil razen podčastniku, svojega očeta pa — ne poznam.«

Hartmann koraka težko po sobi. Dolgo hodi sem ter tja in slednjč obstane. S silo se premaguje.

»Ostanite torej tukaj, Winter! — Winter se zdaj zopet imenujete. Toda jaz — jaz bi Vas rad klical po imenu. Robert! Tako sem navajen doma.«

Godec veselo prikimava.

»In potem — potem bi rad rekel stie kot drugi družini.«

»Veseli me, gospod Hartmann, če pravite «tje» in «Robert».

»Dobro, poskusimo na dobro srečo. Daj mi še enkrat roko, Robert!«

»Na dobro srečo, gospod Hartmann!«

Najcenejše in najnovejše obleke za dame in gospode dobite samo: Selenb. ul. 3. Grižar & Mejač.

Iron, železnati izdelek, znano sredstvo proti slabokrvnosti in bledolčnosti ter pomanjkanju teka. Proizvaja ga Mestna lekarna v Zagrebu in se dobi v lekarni Leustek.

TRGOVSKA BANKA D. D. - LJUBLJANA

Dunajska cesta 4 - (v lastni stavbi)

PODRUZNICE:

Maribor
Novomesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

KAPITAL IN REZERVE DIN 18.300.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd

ZOBOZDRAVNIK

DR. IVAN OBLAK

Miklošičeva cesta (Vzajemna posojilnica)

ne ordinira

od 21. julija do 7. avgusta.

TRGOVINA

Mešanem blagom z opravo vred se odda pod zelo ugodnimi pogoji. Dobro sortirana zaloga znaša krog 100.000 dinarjev. Mesečni promet 25.000 Din. Plačilni pogoji: En del takoj, drugo proti obrestovanju na obroke. — Ponudbe na upr. Slovenca pod »Poštenje« štev. 4077.

Ostanki za perilo

Mo naprodaj po polovični ali zelo znižani ceni. Ne zamudite ugodne prilike! Resljeva cesta št. 30, II., desno.

Pesek (Quarzsand)

Proda se v večji množini skupaj ali pa tudi posamezne vagone franko postaja Domžale.

Več se polzve v upravi „Slovenca“ 4080

ŠTIRI HIŠE

NAPRODAJ

▼ KRANJU. Ena velika trg. hiša, priprav. za vsako večjo trgovino ali kavarno. Ena mala trgovska, pripravna za malo trgovino, obe dve na glavnem trgu. Ena manjša stanovanjska z vrtom ter ena hiša z gospodar. poslopjem, gostilno in vrtom, pri kateri je travnikov in njiv za dvoje glav živine rediti. Ta hiša je oddaljena iz mesta četrt ure. Vse hiše so v najboljšem stanju ter je v dveh od tih stanovanje takoj na razpolago. Velika trg. hiša se tudi zamenja za manjšo trg. hišo v Ljubljani, Celju ali Mariboru ali tudi s kakim posestvom z žago. Natančneje se poizve pri L. REBOLJ v Kranju.

Prvovrstne premoge

po najugodnejših cenah in plačilnih pogojih dobavlja Dom. Čebin trgovina s premogom Ljubljana, Wolfova 1/II.

RAZGLEDNICE

Vseh vrst, pisemski, kancelijski, konceptni, trgovski, svilen, krep, gladilni, stekleni, ovojni, masčobni, pergament, kredenčni in talet (barvan) papir, papirnat servijete, vpisalne knjižice, note ter barvice — priporočila veletrgovina OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakobova trg št. 9. 3156

»RESISTA«

ognjetrda steklena posoda za kuhinjo in laboratorij. Zastopnika za Slovenijo iščemo. Ponudbe z referencami na »Magyar Hirdeto Iroda«, Budapest IV. Varoshaz utza 10 pod šifro »Resista«.

KLAVIRJE

in HARMONIJE na obroke: Bösendorfer, Förster, Steinway etc. Vse instrumente za bleh- in straž-godbo, strune in žice vseh vrst na debelo in drobno. ALFONZ BREZNIK, Ljubljana, Mestni trg 3 (pri magistratu). Najspodob. tvrdka Jugoslavije.

Priporočamo tvrdko

Josip Petelinc

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika za vodo.

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, kloba, belega in rujavega platna, šifona, kravata, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, Solingen in za obrezovanje trti.

NA VELIKO IN MALO.

Prodaj

malo poscstvo

na Dolenjskem, 15 minut od postaje, obstoječe iz hiše, hleva, vrta, vinograda, gozda, trgovine mešanega blaga v hiši. Cena ugodna. Več se poizve pri Ivanu Šumanu Dol. vas, pošta Mirna peč.

Miši, podgane, stenice in ščurki

morajo poginuti, ako uporabljate naša preiskavana sredstva; proti mi im in podganam Din 7-80, za ščurke Din 10, za stenice Din 10, za molje 6 Din, proti mrčesu 7 in 7-80 Din, mast proti ušem 5 Din, mast proti nšam v ovleki 7-80 Din, proti mravljam 7-80 Din. Rotor za čiščenje madežev 7 Din. Pošilja po povzetju.

»Artemesek«, laboratorij, M. Janker, Zagreb 39, Petrinjska ulica 3/III.

VELETRGOVINA

OSVALD DOBEIC

Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9 priporočila svojo bogato zalogo raznega dišečega in brivskega mila, zobni prašek in pasto »Kalodont-Elida« ter vse druge galanterijske predmete po najnižjih cenah. 3153

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico r. z. z o. z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih

Mestni trg 6 v Ljubljani Mestni trg 6

Hranilne vloge in pa vloge 8% do 10% na tekoči račun obrestuje po ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. — Večje vloge z odpovednim rokom pa obrestuje tudi višje po dogovoru.

Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvo. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

Strojno mizarstvo in pogrebno podjetje MATEVŽ GOGALA na Bledu.

Naznanjam, da je ravnokar došlo večje število KOVINASTIH KRST. Zaloga vsakovrstnih rakev od priprostih do najfinejših, kakor vseh zraven spadajočih predmetov. — V slučaju potrebe se priporočam. — Z odličnim spoštovanjem M. Gogala.

Lep senčnat vrt!

Alojzij

Naznanilo!

Loger

Vsem domačinom in posetnikom Hrastnika naznanjam, da otvorim dne 13. t. m. na novo dograjeno in opremljeno

restavracijo

z veliko moderno dvorano s kino-glediščem. Dvorana je pripravna za gledališke predstave, pevske in druge ve-e-ice in zborovanja ter je na razpolago vsem izobraževalnim in sličnim društvom, kakor sploh vsem prijateljem poštenega razvedrila.

Za obilen poset se najvjudneje priporoča

Alojzij Loger.

Zmerne cene!

Hranilnica kmečkih občin

v hiši Zadružne zveze v Ljubljani Dunajska cesta št. 32

Edini pupilarno varen zavod kmečkih občin, kjer nalagajo tudi sodišča in občine denar nedoletnih, skrbilencev, preklicancev, ustanov, ubožnih in drugih javnih zakladov, varščin, zapuščin itd.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodnejše, vezane vloge po dogovoru. — Za varnost vlog jamci 21 večjih kmečkih občin — ustanovitelje z vsem premoženjem in vso davčno močjo.

Vložne knjižice vseh drugih denarnih zavodov sprejema hranilnica kot gotov denar in se obrestovanje ne prekine. — Vse davke vlog plača zavod sam. — Spekulacija z vlogami izključena, ker je hranilnično poslovanje v smislu pravil pod nadzorstvom vladnega komisarja.

Zadružna Gospodarska banka d. d.

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 10

(v lastni palači vis a vis hotela »Union«). Telefon št. 57 in 470.

Račun poštno-čekovnega urada za Slovenijo št. 11.945, v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: CELJE, DIAKOVO, MARIBOR, NOVI ŠAD. SARAJEVO, SOMBOR, SPLIT, SIBENIK. Ekspozitura: BLED.

Kapital in rezerve skupno nad Din 15.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk Drž. razr. loterije.